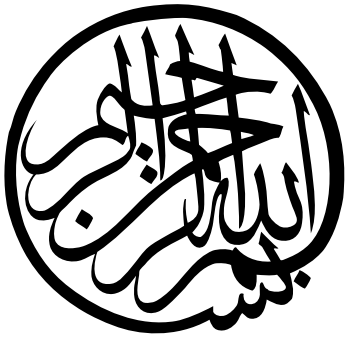

MUSLIMSKÁ OBEC V PRAZE

2023

Ve jménu Boha Milosrdného, Slitovného

Sayed R. Ali

Otázka víry

Islámská nadace v Praze
r. 2010

Islámská nadace v Praze, 2010

ISBN 978-80-904373-1-9

Obsah

Předmluva k českému vydání	7
Předmluva autora	9
1/ Víra	11
2/ Bůh	19
3/ Člověk	34
4/ Vedení pro člověka	39
5/ Překážky v pravé víře	53
6/ Racionální náboženství	57
Dodatek	64

Předmluva k českému vydání

Potkáte-li člověka v hotelu a zeptáte se ho, co tam dělá, měl by vám dát odpověď. Může tam mít rezervaci, s někým schůzku nebo jen jde do hotelové restaurace. Ale kdyby vám řekl: „Cože? Nevím, co tu dělám," takový člověk pravděpodobně potřebuje pomoc. Podobné je to s námi všemi na tomto světě. Pokud člověk netuší, proč je zde na Zemi a co je smyslem jeho existence, potřebuje vedení a pomoc.

O co útlejší je tato kniha, o to vážnějším tématem se zabývá. Popisuje něco člověku tak niterně blízkého, jako je víra.

Zabývá se otázkami, na které většina lidí dříve nebo později ve svém životě hledá odpovědi. Potřebuje člověk ke svému životu víru? Jaký je smysl naší existence? Existuje Bůh nebo vesmír vznikl náhodou a nemá žádného stvořitele? Končí vše smrtí člověka nebo po ní něco následuje? V jakém vzájemném vztahu jsou věda a náboženství? Existují nějaké univerzální principy, platné v každé době a místě nebo je na každém člověku a národu, aby je hledal a snažil se je dotvářet na základě vlastního úsudku?

Je člověk schopný najít systém řízení svých záležitostí, vyřešit všechny své problémy a vést život naplněný mírem a harmonií? Nebo je tu nějaká vnější síla a zdroj vědění, kterému je lépe se podřídit?

Na tyto a řadu dalších otázek se kniha snaží najít odpověď. Pochopit svou existenci je základním předpokladem pro náš spokojený a smysluplný život zde na zemi.

Islámská nadace v Praze, 2010

Předmluva autora

Otázka víry spadá do sféry nedokazatelného (ve smyslu filozofickém či matematickém) a proto spočívá v důvěře, s níž přijímáme to, čemu věříme. Můžeme samozřejmě také zvažovat, zda mít vůbec nějaké přesvědčení ohledně základních životních otázek, a čemu lze vlastně věřit.

Člověk přistupuje ke svému vlastnímu bytí tak, že pozoruje své jednání, uvažuje nad svou motivací, řídí se svědomím, touží po spravedlnosti na tomto světě a všeobecně řeší, co život přináší. Sám sebe nestvořil a ani nežádal, aby byl stvořen, nezvolil si své rodiče, ani čas a místo narození. Objevit, v čem spočívá naše pravá podstata, jaký je náš úkol na zemi a konečný cíl, může být přímočaré, pokud k tomu přistoupíme bez předsudků, a jsme otevřeni osobní pomoci a vedení od svého Stvořitele. A hlavně pokud jsme plně připraveni přijmout a řídit se tím, co objevíme. Nejspolehlivějším prostředkem, jak se vyrovnat se svou lidskou podstatou, je víra a důvěra v Boží moudrost a zaopatření.

Tato publikace se snaží shrnout různé kroky v myšlenkovém procesu tvořícím soubor racionálně přijatelných asociací, které otevírají prostor k novému pohledu na podloženost náboženských předpokladů, a ukazují náboženství jako úplný a praktický návod pro život. Zde uvedené islámské hledisko může být zajímavé pro ty, kdo vyznávají jinou víru než islám, a umožnit jim posoudit otázku víry z jiného, alternativního a ideálně i přínosného úhlu pohledu.

K tématu se přistupuje postupně a se snahou o filozofickou jednoduchost a srozumitelnost. Pokud bude mít čtenář dojem, že se zde některé aspekty islámu neprobírají dostatečně podrobně, může si k danému tématu vyžádat další materiály.

Nechť Bůh odmění Dr. Lindu Thayerovou za redakční práci na tomto textu a její přínosné náměty a šejcha Essama Eshaqa za pečlivou kontrolu obsahu.

Sayed R. Ali

Bahrajn, leden 2000

1/ Víra

Co obvykle rozumíme vírou?

V nejobecnějším slova smyslu vírou nazýváme své přesvědčení o čemkoliv, co přímo nevíme, nebo nemůžeme poznat, pozorovat či vnímat svými pěti smysly. Nejběžněji víra značí to, čemu věříme ohledně podstaty světa, svého místa na něm a také svého původu a osudu; toto vše tvoří základ, na kterém stavíme důvěru ve vyšší sílu, na kterou se spoléháme jako na zdroj obživy a vedení. V teologickém smyslu může víra zahrnovat doktríny a dogmata, kterým je třeba věřit, aby člověk mohl náležet k určitému organizovanému náboženství. V jiných kontextech se víra vztahuje k podstatě toho kterého náboženství ve smyslu jeho historie, tradic, obřadů a mystických zážitků, sociologických projevů atd.

Víra ve vyšší sílu řídící vesmír přináší duševní stav jistoty, z kterého pramení pocit bezpečí a uspokojení, že jsme nalezli cestu ke konečnému úspěchu[1] a spáse[2]. Je to vnitřní prožitek, který je potěchou srdce a osobním naplněním, přináší klid v nesnázích a dodává odvahu tváří v tvář protivenství.

Jaký je obecný postoj lidí k víře?

Mít víru je přirozený lidský sklon. Pravidlem bývá, že lidé mají nějakou víru, aniž by si ji sami vybrali. Víru přejímají od svých předků a i když ji nepraktikují, bez přemýšlení se k ní hlásí a berou ji jako výraz úcty k význačným osobnostem své skupiny a jako součást identity.

1/ „Úspěch“ znamená naplnění účelu své existence.

2/ „Spásu“ lze chápat jako stav bezpečí (či vysvobození) před ztrátou, prokletím, utrpením atd. V teologickém smyslu „spása“ znamená vstup do věčného blaha a únik před trestem za špatné postoje a chování.

Některé univerzální pravdy a hodnoty vyjádřené v takovéto víře se jim stávají východiskem, i když se s nimi ve skrytu duše nemusejí vždy ztotožňovat. Nevadí tedy, že některé aspekty či praktiky jejich víry nedávají úplně smysl, jelikož hlavním důvodem, proč v ní setrvávají, je z ní odvozená identita a předivo mezilidských vztahů. Proto je pochopitelné, že najdeme lidi, kteří se drží víry vycházející z mýtů, zázraků a pověr, nebo dokonce z teologických zásad stojících na domněnkách, pomýlených představách a nepochopení.

Člověk často pokračuje ve vyznávání nějaké víry právě v důsledku takovéhoto přístupu a dochází k přesvědčení, že víra jeho vlastní sociální skupiny musí být nejen správná, ale dokonce i nadřazená. Pokud není připraven jít za hranice vymezené svým prostředím, nemusí mít ani zájem, aby si pravdu jinde objektivně ověřil. Z tohoto důvodu na světě najdeme celou řadu rozličných vyznání a paradoxně vyznavači každé víry tvrdí, že právě jejich víra je ta pravá. Na druhou stranu ti, co o svém vyznání nejsou přesvědčeni a neztotožňují se s ním, mohou zároveň zavrhnout i všechny ostatní víry předpokládajíc, že stejný problém se musí týkat každé z nich.

Z rozličných postojů k víře může vyvstat zásadní otázka, zda člověk nějakou víru vůbec potřebuje.

Je nezbytně nutné, abychom měli jasně definovanou víru, když víme, že víra úzce souvisí s „nepoznatelným“?

Životní styl ve svých nejrůznějších projevech odráží to, v co věříme. Veškeré naše skutky a dokonce i myšlenky tím či oním způsobem pramení z naší víry. Pokud naše přesvědčení není jasně definované, vede to k určité dezorientovanosti,

zatímco ze správné víry vycházejí správné činy. Život bez víry je bezcílným přežíváním, které budí pocity prázdnoty, nespokojenosti a zklamání ze života, vede k nedůvěře v ostatní a k rozkladu osobních hodnot a mezilidských vztahů.

Co nás vede k zájmu o víru?

Lidskou existenci do značné míry definují dvě zásadní nepopiratelné skutečnosti, z nichž vyplývá několik otázek.

SKUTEČNOST Č. 1

Naše existence na tomto světě je časově omezená

Otázky:

- Jak máme tedy žít sebenaplňující a smysluplný život a na základě jakých zásad?
- Jaký je smysl a význam naší existence? Pokud naše existence postrádá účel, není vše, co děláme, ve výsledku marné a bezcenné?

SKUTEČNOST Č. 2

Náš materiální život na tomto světě jednoho dne skončí

Otázky:

- Co se s námi stane po smrti?
- Jaké důsledky z toho vyvodit pro náš pozemský život?

OTÁZKA Č. 1

Pochopení své existence
Jak vést uspokojující život v souladu s naší vrozenou podstatou?

Jeden názor říká, že lidé jsou inteligentní bytosti, které jsou schopné si samy vytvořit vhodný způsob života. Podle jiného názoru máme k dispozici určitá základní pravidla, jež bychom měli nalézt a řídit se jimi.

První názor má svou logiku. Na základě svých nabytých zkušeností a moudrosti bychom měli být schopni zvolit takový způsob života, který pro sebe považujeme za nejvhodnější a nejpřínosnější, a vedení z nějakého vnějšího zdroje není potřeba. Avšak druhý názor vychází z jiných postulátů a argumentů a jejich podloženost rozhodně stojí za přezkoumání.

První názor stojí na následujících předpokladech:

- Chceme-li být v životě šťastní, měli bychom veškeré své úsilí směřovat k dosažení materiálního pokroku a pohodlí.
- Zároveň bychom měli experimentovat s různými životními normami a hodnotami, dokud neobjevíme nejuspokojivější cestu – tedy postupovat metodou pokusu a omylu. Každý člověk a každá generace by tento postup opakovali, i když by se nashromáždily a budoucím generacím předávaly určité zkušenosti.

Lidská tragédie

Pokud by člověk byl skutečně schopný přijít s fungujícím systémem řízení lidských záležitostí, musel by už do dnešní doby dospět k uspokojivému řešení všech svých problémů a dokázal by vést život naplněný mírem a harmonií. Nakolik je v tomto člověk úspěšný?

Když se podíváme na situaci současného člověka, filozofové, duchovní i politologové nám říkají, že žijeme v době, která nemá obdoby co do materiálního rozvoje civilizace, kterého bylo dosaženo díky obrovským pokrokům ve vzdělání, vědě a technice. Avšak zároveň je to doba překotných změn, zmatku a nejistoty, ve kterých se lidstvo utápí, a neustále čelí hrozbě nových a bezprecedentních katastrof. Člověk se těší několikanásobně vyšší životní úrovni než

před sto lety, ale to neznamená, že jeho život je také několikanásobně šťastnější a humánnější. Společenské klima je plné nenasytného hédonismu a hrubého materialismu, kde se hlavní životní motivací stala touha po moci, penězích, popularitě, kráse, sexu atd. Lidstvo, které hrdě vkročilo na Měsíc, na zemi stále rozpačitě přešlapuje. Člověk se naučil létat vzduchem jako ptáci a plout v mořských hlubinách jako ryby, avšak stále neví, co si počít na pevné zemi.

Studie v tzv. vyspělých zemích ukazují rostoucí kriminalitu a korupci, vyšší procento psychiatrických problémů a sebevražd, více případů alkoholismu a drogových závislostí, rozpadu rodin, delikvence mladistvých atd. Se stoupajícím pohodlím a materiálním dostatkem sílí pocit prázdnoty, odcizení, zoufalství a beznaděje. Jak si to vše vysvětlit? Nabízí se jedině vysvětlení, že materiální pokrok není jediným cílem našeho života.

Britský filozof Bertrand Russell[3] to vyjádřil následovně: „Všeobecně řečeno se nacházíme uprostřed závodu mezi lidskou dovedností jakožto prostředkem a lidskou pošetilostí jakožto účelem... Ve vědění je síla, ale tato síla může vést ke zlu stejně tak jako k dobru. Z toho vyplývá, že pokud člověk nedosáhne moudrosti ve stejné míře jako vědění, více vědění bude znamenat jen více smutku.“

Ale kde hledat tuto „moudrost“, která člověka může zachránit před „smutkem“? Když někdo přijde s nějakým „moudrem“, můžeme mít důvěru v jeho podloženost a spolehlivost? Nebo nemáme na výběr než pokračovat v neustávajícím experimentování, držíce se nějaké ideologie a cesty do doby, než se ukáže být neúplnou a neúčinnou tím, že povede ke ztrátě lidských životů a majetku? Je každý jednotlivec

3/ Bertrand Russell: Impact of Science on Society, 1953, str. 120–121 („Dopad vědy na společnost“ – česky nevyšlo)

na toto hledání sám, nebo existuje něco jako „asistenční služba“?

Druhý názor, který člověka vyzývá k víře v milosrdného, všemocného a moudrého Zákonodárce, tvrdí, že současná neutěšená situace je v základě zapříčiněna ztrátou životního směřování a smyslu života, neschopností povznést se nad všednost a neochotou přijmout prospěšný a spolehlivý hodnotový systém. Někdo dokonce přímo odmítá něco, o čem ví, že je to dobré, a dává přednost tomu, co je bezprostředně více vzrušující. Jinými slovy je to výsledkem ztráty nebo neschopnosti jít po správné cestě.

Z předchozího textu vyplývají následující otázky, které žádají jasnou odpověď:

- Co pro člověka znamená „dobro“ a „zlo“?
- Na jakém základě či podle jakého měřítka definovat a posuzovat „dobro“ a „zlo“?
- Jaké jsou základní hodnoty, kterými by se mělo řídit lidské chování?
- Kdo udává tyto hodnoty? Kdo je skutečnou a nejvyšší autoritou?

Ty samé otázky vyvstávají ohledně dalšího hlediska, kterým se zabývá každý, kdo uvažuje nad smyslem víry, tedy co bude po smrti.

OTÁZKA Č. 2
Posmrtný život
Co s námi bude po smrti?

Toto se může zdát pouhou filozofickou otázkou, avšak je to věc zásadního významu. Každý příčetný člověk si někdy ve svém životě, obzvlášť s postupujícím věkem, tuto otázku klade.

Jedna odpověď je, že po smrti už nic není. Zemřeme, naše těla se v zemi rozloží a naše děti pokračují dál bez nás. Tato možnost má své argumenty.

Druhá možnost je, že se posuneme na další úroveň existence. Tento názor nelze odmítnout s odůvodněním, že pro to nemáme žádný fyzicky ověřitelný důkaz. Možnost, že dál něco je, nelze vyloučit. Protože převážná většina lidí tomuto názoru vždy pevně věřila, je třeba jeho podloženost prověřit. A samozřejmě také neexistuje žádný přesvědčivý důkaz moderní vědy, že smrtí opravdu vše končí. Lepší je odpovědět, že nevíme, než dojít k nepodloženému závěru, že po smrti *pravděpodobně* už nic není. Pokud si někdo nebezpečí neuvědomuje, neznamená to, že žádné nehrozí. Nevědomost nebo lhostejnost na skutečnosti nic nemění.

Většina z nás hledá odpověď na tuto otázku jako součást sebepoznání. Ale jak k odpovědi dojít? Jsme schopni se jí dobrat pomocí svých vlastních metod zkoumání a uvažování? A ať už dojdeme k jakékoliv odpovědi, do jaké míry bude spolehlivá?

Možné zdroje odpovědí na tyto otázky
Kde můžeme hledat správné odpovědi na různé otázky ohledně pozemského života a Onoho světa?

Nejprve vyjmenujme různé možné zdroje vědění, které máme k dispozici, a které by nám mohly pomoci při hledání odpovědí. Zmiňme následující:
(a) instinkt, vrozená přirozenost;
(b) vnější smysly;
(c) intelekt, filozofie, věda;
(d) intuice nebo osobní či mystické zážitky;
(e) tradiční mytologie a literatura.

Nikdo si bohužel nemůže být jistý, že získá správné odpovědi pouze s pomocí těchto zdrojů, protože všechny jsou omezené a příliš subjektivní na to, aby se od nich dalo očekávat plné

pochopení něčeho, co můžeme nazvat skutečnou podstatou světa. Takovéto záležitosti spadají mimo oblast lidského pozorování, vnímání a uvažování. Stejně jako věda nedokáže přinést pravidla lidského chování, nemůže se zabývat ani otázkou smyslu naší existence. Co se týče mystických zážitků, bývá to osobní, sebestředná, sebeuspokojující a pasivní zkušenost. Mohou z ní vyjít myšlenky v rozporu s dokázanými skutečnostmi či všeobecně přijímanými zásadami, nebo se mohou lišit od podobných zážitků, ke kterým se hlásí jiní – jsou tedy vrcholně nespolehlivé. Mytologie zase úzce souvisí s danou kulturou a často podporuje zájmy některých částí společnosti na úkor jiných. Dokonce i moderní vědecký výzkum má svou vlastní mytologii, která pozvedá „vědeckou“ obec nad ostatní vzdělance. Prestiž takové vědy se uplatňuje pouze v rámci vymezené oblasti života. Tedy žádný z těchto zdrojů vědění není pro naše účely dostatečně spolehlivý.

V nejlepším případě může člověk zformulovat hypotézu či životní filozofii, tedy produkt své mysli, a tvrdit, že se mu podařilo pochopit nějakou výseč reality. Avšak stále si tím nemůže být skutečně jist. Člověk tedy v zásadě není schopný přinést skutečně spolehlivé a nevyvratitelné odpovědi.

Toto nás vede k úvaze nad dalším možným zdrojem vědění, který je Zdrojem všeho, tedy Stvořitelem.

2/ Bůh[4]

Víra v Boha
Znamená to především věřit v nějakou Bytost, která nás úmyslně stvořila?

Samozřejmě ano. Pokud věříme v Boží existenci, měli bychom být otevřeni jejím důsledkům a dopadu na životní směřování. Jak uvidíme dále, není to nic, co by bylo třeba přijímat slepě. Víra se naopak obrací na rozum a nabízí uspokojivá vysvětlení jinak „zdrcujících" základních životních otázek.

Uznání Boží existence je ve skutečnosti instinktivní, nekomplikované a přirozené. Uznání vyšší moci, která řídí záležitosti vesmíru, vyplývá z vrozené lidské přirozenosti. Nikdy to nebylo jen produktem lidské mysli. Tato vrozená potenciální víra však může zůstat latentní a aby se konkretizovala a plnila přínosnou úlohu na osobní i společenské úrovni, je třeba ji probudit a uvést v život.

Většina lidí na světě, ať už jsou jakéhokoliv vyznání, věří v existenci všemocné Vyšší Bytosti. Po celé dějiny lidstva byly pochyby o samé Boží existenci pouze velmi okrajovým jevem. Pochyby všeobecně směřovaly spíš k osobnímu pojetí Vyšší Bytosti.

Jak můžeme o Bohu cokoliv vědět, pokud je mimo oblast lidského vnímání?

Je pravda, že stvoření nemůže plně pochopit Stvořitele, jež nesdílí naši časoprostorovou existenci. Jakákoliv snaha o vnímání Boha v rámci naší konceptuální úrovně je předem odsouzena k nezdaru. Avšak rozhodně v rámci svých du-

4/ Slovem Bůh je v této publikaci myšlen jediný, věčný Stvořitel vesmíru a Pán všech světů, v jazyce zjevených písem nazývaný Alláh nebo Eloah.

ševních a duchovních schopností můžeme dojít k vrozenému vědomí, že Vyšší Bytost, Stvořitel, určitě existuje. Toto vědomí probouzí smysluplné přesvědčení, avšak jen za podmínky, že jsme ochotni přijmout nějaké další informace od Boha a v Boha mít důvěru, tedy pokud máme osobní víru.

Když se zvídavostí podrobně zkoumáme různé jevy v přírodě, pozorujeme divy vesmíru a snažíme se o hlubší pochopení složitého uspořádání a fungování živých bytostí (jak v našem okolí, tak nás samých), je těžké uvěřit, že tyto jevy jsou výsledkem čiré náhody či shody okolností. Naše zamyšlení nás vede ke skutečnému Tvůrci a Hybateli, nejvyšší tvořivé Moci v zákulisí.

Vezměme si například lidský mozek, relativně malý svou velikostí v porovnání se svým komplikovaným uspořádáním, přesto ovládá celé tělo pomocí nevědomých reflexů a myšlenkových pochodů. Je známo, že lidská mysl funguje podobně jako počítač, a že mozek tvoří šest miliónů buněk, z nichž *každá* je výkonná jako ten nejvýkonnější superpočítač. Lze říci, že k napodobení lidského mozku by bylo třeba šesti miliónů superpočítačů! Navíc počítač nemůže fungovat bez operačního systému a k praktickému použití potřebuje též aplikace. Pokud v materiální existenci mozku spatřujeme výsledek náhody, jak tedy vysvětlit, že mozek – podobný počítači – začal fungovat bez operačního systému? Jak v něm mohly vzniknout různé podněty a emoce jako láska, soucit, laskavost, nenávist atd., tedy něco jako software? Kdo je tím programátorem, který do něj vložil výchozí informaci umožňující mu fungovat? Jak je možné, že lidská bytost po celý život činí rozhodnutí, která mají dopad na ni samotnou i na ostatní? Lze věřit, že takovýto úžasný mozek vznikl jen náhodou?

Jako další příklad uveďme nádherně zbarvené vzory na motýlích křídlech. Může náhoda vysvětlit toto geometricky přesné umělecké dílo objevující se na křídlech létajícího hmyzu, který se přeměnil z housenky, která se předtím vylíhla z drobného vajíčka?

Někteří lidé namítají, že pro Boží existenci nemáme žádný „přímý" důkaz. Ale položili si otázku, jaký „přímý" důkaz můžeme očekávat ohledně bytosti, která existuje mimo dimenze a za hranicemi lidského pozorovatele? Ve skutečnosti věříme bez přímých důkazů mnoha jiným věcem. Například když fouká vítr, věříme, že existuje vzduch, přestože ho nemůžeme vidět, nebo věříme v tok elektrického proudu, když vidíme svítící žárovku, přestože tekoucí proud nevidíme. To znamená, že vyvozujeme existenci příčiny z jejích následků, i když pro tuto příčinu nemáme žádný přímo pozorovatelný důkaz. Obdobně je tedy logické věřit, že musí existovat příčina, absolutní a primární příčina všech příčin a následků odehrávajících se ve vesmíru.

Člověk tedy přirozeně tíhne k závěru, že samotná existence stvoření představuje důkaz Stvořitele.

Pokud vesmír stvořil Bůh, kdo tedy stvořil Boha?

Potřebuje Bůh stvořitele? Tato otázka vyvstává v důsledku falešné představy či nepochopení, kdy se vesmír (stvoření) a Bůh (Stvořitel) dávají do stejné kategorie, nebo se považují za srovnatelné.

Pokud by Bůh potřeboval stvořitele, znamenalo by to, že byla doba, kdy neexistoval a někdo mu dal vzniknout. Také by to znamenalo, že Stvořitel je součástí stvoření a nestojí mimo ně.

Bůh je svou definicí ten, kdo „tvoří", nikoli ten, kdo „je stvořen", či ten, „kdo se vtělil v něco

stvořeného.“ Žádnou bytost, která je stvořitelná, nemůžeme nazývat Bohem. Otázku po tom, kdo stvořil Boha, můžeme v podstatě přeformulovat do otázky: Kdo stvořil nestvořitelné? Tato otázka v sobě nese vnitřní rozpor, protože vychází z protismyslného konfúzního konceptu.

Pro ilustraci předpokládejme, že Boha stvořil například X. Pak by následovala otázka, kdo stvořil X. Jako odpověď bychom mohli uvést, že X stvořil Y. A takto bychom mohli pokračovat dál a dál v nikdy nekončícím a nikam nevedoucím duševním cvičení. Mohla by tato řada stvoření v nějakém bodě končit nějakým prvotním stvořitelem? Pokud ne, znamenalo by to, že se něco může stvořit samo, aniž by to předtím existovalo a mohlo působit jako stvořitel. A pokud ano, potom by onen stvořitel na konci řady byl absolutním Stvořitelem, Stvořitelem všech stvořitelů, Stvořitelem všech příčin vedoucích k následkům, Sám ničím nezpůsobenou Příčinou. Tohoto Stvořitele, prvotní Příčinu, bychom mohli nazvat Bohem. Avšak potřebovala by takováto všemocná prvotní Příčina podřízené zprostředkovatele? Samozřejmě nikoliv.

Jako analogii nesmírné velikosti vesmíru a jeho stále pokračujícího stvoření můžeme uvést matematický pojem „nekonečna“ vyjádřeného symbolem „∞“. Když řada čísel stále pokračuje podle pravidelného vzorce, její matematické vyjádření se ukončuje zapsáním symbolu „nekonečna“. Podobně můžeme celou přímku stvoření pojmout jako nekonečno. Nekonečno, které zde máme na mysli, je mimo naše chápání, stejně jako „Bůh“. Každé číslo vydělené nulou se rovná nekonečnu, např. $1 : 0 = \infty$, $2 : 0 = \infty$. Matematický výraz jednoduše zakončíme symbolem „nekonečna“ jakožto výsledkem, i když nechápeme skutečnou podstatu „nekonečna“. Podobně můžeme dojít k závěru, že Stvořitel

existuje, i když z žádného lidského hlediska nechápeme Jeho podstatu. Možná jsme lépe s to pochopit, co *není* (tj. konečný), než co je.[5]

Pokud Boží podstatu a původ nelze pochopit, jak potom naložit s naší touhou po tomto poznání?

Neptejme se na Stvořitelovu podstatu, když neznáme podstatu a původ i mnohého stvořeného, jako třeba „života" či „energie". Touhu po hloubání nad takovýmito otázkami lze omezit nebo vytěsnit, pokud si uvědomíme, že stálé přemítání nad záležitostmi, které není v lidských silách chápat, a nikdo je nikdy nepochopil, naprosto k ničemu nevede. Lidská mysl má svou kapacitu a omezení. Snažit se pochopit věci, které ji přesahují, je zkrátka „mimo". Jak bychom mohli my, koneční a omezení, správně pochopit nekonečno?

Místo toho je přínosnější se zabývat záležitostmi týkajícími se našeho života, těch, co pro nás mají praktický význam. Například otázka, zda existuje Bůh, je legitimní, protože na základě odpovědi si vytváříme systém, jímž se v životě řídíme. A odpověď na tuto otázku je v našich silách nalézt. Naproti tomu otázky jako odkud Bůh pochází, nebo jaká je Jeho podstata, pro nás nemají žádný praktický dopad a význam, navíc je mimo naše možnosti na takovéto otázky odpovědět. I kdybychom byli hypoteticky schopni odpověď nalézt, stejně bychom nevěděli, jak s ní naložit, protože by to byla čirá teorie, z behaviorálního hlediska bez jakéhokoliv významu

5/ Stejně tak islámské vyznání víry zní „není božstva *kromě* Boha..." Stvořitelovu existenci tedy máme chápat jako absenci plurality či opakování a jako absolutní jedinečnost. Toto správně vyjadřuje Boží celistvost, nedělitelnost, výlučnost a ohromující věčnou přítomnost ve zcela odlišném způsobu existence, než je náš. Toto je koncept Boží „jednoty", tedy monoteismu.

pro směřování našeho úsilí a přijímání životních rozhodnutí.

Překážky ve víře v Boha
Pro některé lidi může víra v Boha ztratit hodnověrnost, když se setkají s následujícím důmyslným argumentem: Jak může být Bůh všemocný, když jsou jisté věci, které nemůže udělat, jako třeba stvořit jiného Boha, změnit minulost, či vytvořit tvar, který je zároveň hranatý i kulatý? Jak lze toto dilema vysvětlit?

Bůh může udělat, cokoliv chce, a má moc nad vším, ale to neznamená, že by musel být schopný stvořit jiného Boha či změnit minulost. To není proto, že by Bůh byl slabý, ale protože tyto příklady jsou něčím, co nedává smysl v rámci pořádku, který se rozhodl ustavit. Znamenalo by to žádat Boha, aby změnil zákony našeho vesmíru, který stvořil na základě Své moudrosti, aniž by se o tom s kýmkoli z nás radil. Například tvar, který je zároveň hranatý i kulatý, v našem způsobu existence nedává žádný smysl, protože je dané, že pokud je něco hranaté, není to kulaté. Podobně pokud je něco v minulosti, je dané, že se to již stalo, a pokud by v tom došlo k nějaké změně, již by to nenáleželo do stejné minulosti. Co se týče stvoření dalšího Boha, tento výrok je v rozporu se samou definicí Boha, protože Bůh je ten, kdo tvoří, a nikoliv někdo, kdo může být stvořen. Bůh nevznikl tím, že by Sám Sebe stvořil, ani nikdy nestvořil jinou jedinečnou bytost jako je On sám. On jediný je výlučným, jedinečným Bohem.

Jak můžeme vidět, tyto a podobné příklady, které někteří lidé uvádějí jako zpochybnění Boží všemocnosti, jsou založené na vnitřním rozporu, a tedy nijak nesnižují hodnověrnost víry v Boha.

Není víra v Boha v rozporu s vědeckým poznáním?

Není, avšak je pravda, že víra v Boha stojí mimo vědecké poznání. Tím, že Bůh není součástí Svého stvoření, je mimo oblast přístupnou lidskému bádání, protože lidstvo existuje ve stvořeném vesmíru. Pojetí Boha však není slepou vírou, nýbrž přesvědčením podpořeným rozumem a poznáním. Věda ve skutečnosti poskytuje dobré základy pro víru v Boha. Znalosti nás vedou k zamyšlení nad vědeckými objevy, a tím poskytují koncepty a pojmy, které nás přibližují k pojetí vyšší Bytosti. Geniální fyzik Albert Einstein cítil potřebu to vyjádřit těmito slovy:

„Víra je nejsilnějším a nejvznešenějším výsledkem vědeckého bádání."

Francouzský biolog Jean Rostand krátce před svou smrtí v jednom ze svých televizních vystoupení dostal otázku ohledně Boha. Odpověděl, že v Boží existenci nevěří, ale připustil, že jako biolog nemá slov, když se zamýšlí nad aktivitou na buněčné úrovni. Dr. Irving William Knobloch, americký profesor přírodních věd, řekl:

„Věřím v Boží existenci, protože si neumím představit, že by nám pouhá náhoda mohla vysvětlit vznik prvních elektronů, protonů, atomů, aminokyselin, první protoplazmy, semene, či dokonce prvního mozku. Věřím v Boží existenci, protože Boží existence představuje jediné racionální vysvětlení všeho, co v okolním světě vidíme."

Filozofie vědy neuznává, že by se něco mohlo stvořit samo, ani že by cokoliv mohlo vzniknout z ničeho. Jak by tedy vesmír mohl vzniknout sám od sebe, navíc tak precizně a metodicky uspořádaný? Jak by vše, co obsahuje, od nejmenšího elektronu po nezměrně rozsáhlé galaxie, mohlo být řízeno s takovou dovedností, inteligencí a naprostou dokonalostí? Je možné, že i když věda dokáže popsat mnohé složité

systémy, které spolu s ostatními tvoří dokonalý soulad, je tento popis pouhým výčtem všech pozorovaných jevů, bez vztahu ke skutečným silám, které stojí za životními pochody a přírodními cykly? Může si racionálně uvažující člověk myslet, že toto vše je výsledkem náhody?

Pro ilustraci si vezměme slovník, ve kterém jsou slova seřazená podle abecedy. Pokud bude někdo tvrdit, že v tiskárně došlo k výbuchu, při kterém se rozmetaná písmena náhodně poskládala ve slovník, může takové tvrzení naše vědecká mysl přijmout? Je tato uspořádanost světa možná, aniž by ji někdo zapříčinil? Stejně pozoruhodný řád a uspořádání nalezneme v přírodě ve všem. Proč všude nacházíme úspěšně fungující uspořádání (které evolucionisté nazývají „náhodným" či „nahodilým"), ale žádné dysfunkční, tedy pouze s výjimkou lidských počinů?

Nejjednodušším a všeobsažným vysvětlením výše popsaného stavu věcí je existence jediného tvořícího a řídícího Stvořitele existujícího mimo vše, co stvořil.

Musíme mít na paměti, že uznání Boha nemůže být pouze otázkou smyslového vnímání nebo vědeckých experimentů, protože pokud by tomu tak bylo, otázka „víry" v Boha by vůbec nevyvstala. Člověk dojde k víře v absolutního a všemocného Boha na základě rozjímání, přemýšlení a se zapojením svého srdce. Skutečností zůstává, že když věříme v Boha, je to *přesto,* že Ho nevidíme, ani se Ho nemůžeme dotknout. Naše víra vychází z nemateriální dimenze našeho bytí, které je mimo dosah vědy.

Není pravda, že Darwinova evoluční teorie podkopává víru v Boha?

Ne. Evoluce, nebo přesněji mutace, ke které dochází v rámci určitého druhu, je nepopiratelná skutečnost. Avšak hypotéza, že člověk pochází

z opice, tedy odlišného druhu, je věc jiná. Tuto teorii, která v minulém století získala značnou oblibu, však již nelze považovat za argument, který může ohrozit víru v Boha. Je třeba vzít v úvahu následující protiargumenty.

Darwin pouze zformuloval hypotézu ohledně původu druhů, kterou se snažil provizorně vysvětlit a uspořádat své údaje získané vlastním pozorováním. Teorie přímo ze své definice není faktem, ale hypotézou či návrhem, který je třeba ještě ověřit a podpořit dalšími důkazy. Na rozdíl od Einsteinovy teorie relativity, která byla později potvrzena dalšími výzkumy, Darwinovy formulace zůstávají **nepodloženou teorií** ještě po více jak 125 letech.

Jak připouští i tato hypotéza sama, obsahuje mnoho **chybějících článků.** Samotní její zastánci připouštějí, že se jim nedaří vysvětlit mnoho pozorovaných jevů, a některé mezery v darwinistické teorii nebyly nikdy zaplněny vědecky pozorovanými jevy. Teorie třeba není schopna vysvětlit základní stádia „evoluce“:

- Jak mohla organická genetická informace první bakteriální buňky vzniknout z anorganické (neživé) hmoty?
- Jak se bakteriální buňka změnila ve složitější buňku, a tato složitější buňka pak v primitivní mnohobuněčný organismus?

Tato teorie je založena na konceptu „přirozeného výběru“, tedy že k evolučnímu procesu dojde pouze tehdy, když pro něj vzniká potřeba (např. žirafám se vyvinul dlouhý krk, protože potřebovaly dosáhnout na listí rostoucí na vysokých stromech). Musíme se ptát, jaká potřeba vedla k rychlému vývoji člověka, na jehož konci je pozoruhodně inteligentní a společenský tvor, jež nemá obdoby v žádném ze dvou miliard druhů, které se kdy na zemi vyskytovaly.

U evoluce se předpokládá, že je řízena procesem, který zlepšuje schopnost druhu efektivně žít v daném prostředí (přirozený výběr dle „zákona džungle“) a udržuje již existující výhodné vlastnosti. Jak potom ale vysvětlit, že u člověka došlo k jistým krokům zpět? Pokud se člověk vyvinul ze společného předka opic a pračlověka, proč je tedy lidský novorozenec závislý na rodičích po výrazně delší dobu, než je tomu u opic?

Moderní vědecké poznání na základě výzkumů v genetice, molekulární biologii a zkoumání chromozomů **tuto teorii vyvrací.** Například existence genů znamená, že určitý kmen nemůže dát vzniknout třídě, která je přirozeně odvozena z jiného kmene, a že určitá čeleď v rámci dané třídy se nemůže později objevit v jiné třídě.[6] Proces přirozeného výběru sice ovlivňuje určité znaky druhu a v rámci druhu dochází ke změnám („mutaci“), nikdy ale nebylo prokázáno, že by vedl ke *vzniku* nového druhu („evoluci“).

Zde je třeba podotknout, že Darwinova práce hrála dvě role. První role byla vědecká, jež není nikterak solidně podložená. Druhá role je filozofická, když poskytla argumenty podporující ateismus v konfliktu mezi náboženstvím a vědou, jímž žil západní svět devatenáctého století. V Darwinově teorii, která přišla v době již existujícího nepřátelství vůči náboženství, někteří lidé spatřovali rozhodující argument a bránili něco, co nebylo ničím víc než ideologií stojící na chatrných vědeckých vývodech. Teorie se dala výhodně a pravděpodobně i přesvědčivě použít k argumentaci, že člověk možná pochází z opice, a tím zdiskreditovat biblické učení o původu člověka jako stvoření moudrého a milosrdné-

6/ Živé bytosti se na základě charakteristických znaků řadí do kmenů, přičemž každý kmen se dělí na třídy, třídy dále na řády, čeledě, rody a nakonec jednotlivé druhy, které nesou jak společné, tak specificky charakteristické znaky.

ho Boha. Tato teorie nezískala popularitu na základě vědecké racionality, ale díky obratné ideologické a filozofické dialektice, a dodnes přežívá v prostředí, kde se lidé chtějí považovat za soběstačné, nadřazené a schopné vymanit se z tradičního iracionálního sevření náboženských tradic.

Proč se tato teorie tedy stále těší značné podpoře ve vědecké obci?

Mnozí vědci stále mají v důsledku svého akademického vzdělání kulturně podmíněný negativní a netolerantní (v lepším případě netečný) postoj k jakékoliv zmínce o nadpřirozenu. Pro ateistu nadpřirozeno znamená již překonané pokusy pověrčivých náboženských institucí o ovládnutí akademického světa, a to i v případech, kdy věda narazí na nevysvětlitelné záhady. Avšak když tito teoretici, kteří věří, že vše má své vysvětlení, mají vysvětlit původ genetické informace či vznik organizované hmoty obsahující informaci o svém fungování a reprodukci, nemají slov. Celý řetězec metabolických pochodů je nejen přísně usměrněn, ale také směřuje k vlastnímu zachování a reprodukci. Tito vědci v tom nechtějí uznat dílo moudrého Stvořitele, což je vysvětlení, které v ničem neodporuje pozorovaným skutečnostem. Kdyby se dokázali zbavit strachu z vědy kladoucí otázky ohledně náboženství[7] (ve vědě tabuizovaného tématu), mohli by uznat vysokou pravděpodobnost Boží existence a stát se tedy věřícími v Boha stejně snadno, jako jsou přesvědčenými agnostiky či ateisty.

7/ Dějiny vědy jsou bohužel plné případů, kdy proti vědeckému zkoumání a objevům vystupovali představitelé evropské církve a badatele obviňovali z uzurpování Božích práv. Proto není překvapivé, že existuje podvědomá předpojatost vůči všem náboženským myšlenkám, které jsou vnímány jako iracionální a čistě emocionální.

Je důležité poznamenat, že tato teorie může mít **nebezpečné následky** tím, jak člověka omezuje pouze na fyzikálně-chemické a biologické pochody. Když se člověk začne chovat v souladu se zásadami přirozeného výběru, ztrácí veškerý respekt a ohledy na lidské hodnoty. Dějiny jasně ukazují, že v rámci filozofie „zákona džungle" hodnoty jako soucit, obětování se a ohledy k druhým lidem a ostatním tvorům nemají moc místa.

Z této nebezpečné slepé uličky, kde se západní člověk ocitl v důsledku svého zapřisáhlého odporu vůči uznání Boha, nás může vyvést pochopení vrozené přirozenosti člověka a jeho privilegovaného postavení nad zbytkem stvoření.

Proč někteří lidé tak trvají na tom, že žádný Bůh existovat *nemůže?*

Jsou jednotlivci a skupiny, obvykle s „intelektuálními" sklony, kteří v existenci Vyšší Bytosti nevěří. Lidé dojdou k ateistickým postojům z různých důvodů, zmiňme alespoň několik z nich.

Někteří lidé v Boha nevěří, protože vysvětlení všeho hledají pouze ve vědě a v logice. Tento přístup je sám o sobě neudržitelný, protože předpokládá, že pouze předměty smyslového vnímání jsou „skutečné", a pouze ony jsou hodny racionálního zkoumání.

Zde je třeba si uvědomit, že ne vše lze posuzovat dle tradiční aristotelovské logiky, či vysvětlit pomocí současného stavu vědeckého poznání. Anglický filozof Francis Bacon řekl: *„Trocha filozofie člověka přivede k ateismu; když se do ní ponoří hlouběji, přivede ho zpět k víře."*

Někteří lidé o svém náboženství začnou mít pochyby, když jsou zmateni dogmaty svého konkrétního vyznání, a poté dostanou pocit, že náboženství jako takové je absurdní. Uchýlí se tedy k úplnému zavržení veškerého náboženství,

i spolu s tím, co kdysi bývalo vírou v Boha. Takovéto odmítnutí většinou vychází z omezených znalostí o tom kterém náboženství, nikoli z důkladného posouzení nejasných otázek, které je matou.

Neuvědomují si, že nějaké dogma je možné oprávněně odmítnout, ale ne samotnou víru v Boha. Hlavním důvodem podobného odmítavého postoje je náboženská rétorika zaměřená na konkrétní dogmata namísto vědění o Bohu či usilování o víru.

Někteří lidé se otočí k náboženství zády, když si všimnou pokrytectví v činech a chování vyznavačů nějakého náboženství. Mají zvláštní představu, že kdokoliv prohlašuje, že věří v Boha, se rázem musí stát dokonalým „světcem“. Když tomu tak není, onen věřící musí být nezbytně podvodníkem či pokrytcem. Pokud narazí hned na několik „pokrytců“, viní z toho náboženství a víru v Boha.

Takoví lidé zapomínají, že náboženské zásady jsou jedna věc a skutky vyznavačů jiná. Jen málo věřících se ve své víře dopracovalo k dokonalosti.

V dějinách došlo k nespočtu konfliktů, sporů i krveprolití ve jménu náboženství. Někteří lidé si proto myslí, že chyba spočívá v náboženství, a tak odmítají samotnou myšlenku Boha. Lidé se ze své podstaty, ať už vyznávají jakékoliv náboženství, dopouštějí chyb. Nebo možná vyznávají náboženství, o němž mnoho nevědí, či jednají více na základě emocí než zralé úvahy a svědomí.

Je třeba zdůraznit, že přijetí náboženství není konečnou stanicí; naopak je to pouze počátkem celoživotní cesty, na které samozřejmě přicházejí zakopnutí a pády jako důsledek opomenutí či špatných rozhodnutí.

Někteří lidé se stávají ateisty z pohodlnosti, protože nejsou duševně připraveni podřídit se

požadavkům víry, jejíž daní může být osobní svoboda, pohodlí a požitky. Kdyby měli víru v Boha, přišli by o svobodu dělat si, co se jim zachce bez ohledu na práva a potřeby ostatních. Ve snaze o dosažení svých osobních cílů nechtějí být jinak omezováni.

Takovéto pojetí „svobody" je klamné v tom, že boří veškeré hranice mimo těch, které si stanovil sám jednotlivec vycházejíce ze své nezbytně omezené osobní zkušenosti a nedostatečné prozíravosti. Výsledkem je, že se člověk ocitá na špatné cestě. Ne každý chápe, že legitimní omezení vycházející z víry ve skutečnosti vedou k celkovému ukáznění a obohacení života jak na osobní, tak i celospolečenské úrovni, a nepředstavují žádné zbytečné komplikace.

Relativně vysoký počet ateistů a agnostiků v moderní době vychází z materialistického prostředí, ve kterém byli vychováni a vzděláni. Mají pocit, že jsou příliš zaneprázdněni, než aby mohli věnovat čas přemýšlení o Bohu; mohou to považovat za triviální či naopak neuchopitelné téma. Tak tedy zůstávají se světonázorem kladoucím důraz na materiální záležitosti a přehlížejícím „duchovno". Takováto mentalita je do značné míry produktem sekulární společnosti, kde je přirozená lidská touha po uznání Vyšší Moci silně potlačována a nedostává se jí prostoru k probuzení a rozvoji.

Zde můžeme poznamenat, že i tito lidé mají ve chvílích ohrožení, strádání či obtíží instinktivní sklon vkládat naději a dovolávat se nějaké vyšší neviditelné moci, kterou mohou či nemusejí nazývat „Bohem".

Mnozí takoví lidé, kteří jsou přemýšliví a nejsou zcela zapřisáhlými ateisty, se také v určitých životních situacích obracejí k víře v Boží existenci. Všeobecně k tomu dochází za následujících okolností:

- S postupujícím věkem se jejich sebestřednost může trochu otupit a přichází zralejší pohled na život. Přirozená zvídavost a zdravý rozum je vedou nad fyzické či materiální naplnění života a oni začínají znovu hledat smysl své existence a přitom dojdou k přesvědčení o Boží existenci.
- Když je postihne nějaká tragédie či neštěstí a oni nevidí cestu z beznadějného zoufalství, zamýšlejí se nad sebou a přitom objeví Boží existenci.
- V příznivém společenském klimatu se může jejich přirozený sklon k víře probudit a oni se nakonec stanou věřícími v Boha.

Lidská přirozenost je taková, že hlavně v mladším věku člověk tíhne spíš k bezprostředním záležitostem a nevěnuje tolik pozornosti tomu ostatnímu. K vyváženému pohledu je třeba jistého odstupu a pochopení, kdo jsme, jaké je naše postavení v rámci stvoření a co je cílem a účelem naší existence.

3/ Člověk

Kdo je to člověk?

Člověk není pouze skvělým strojem, souborem kostí a tkání, nahoře s počítačem, který podléhá fyzickým, biologickým a biochemickým zákonům, mechanicky reagující dle svého „naprogramování“ pomocí emocí, prostředí a biochemických pochodů. Není jen druhem zvířete vedeného pouze instinkty a smysly – rozhodně je na vyšší úrovni. Má nejen vnější stránku, tedy tělo, ale také méně zjevnou vnitřní stránku zahrnující mysl, srdce, vůli a duši.

V člověku se snoubí mnoho stránek, úrovní a funkcí, vnitřních i vnějších, které jako celek představují lidskou bytost. Každá složka jeho přirozenosti má svou roli a funkci, své oprávněné potřeby a nárok na uspokojení těchto potřeb. Člověka je třeba považovat za nedělitelný organický celek, jež je tvořen všemi vnějšími a vnitřními aspekty své existence. Zcela nepopiratelně zaujímá zvláštní postavení v rámci celého stvoření.

Jaké má člověk postavení v celém Božím stvoření?

Člověk se liší od zbytku stvoření tím, že je obdařen určitými vlastnostmi, mezi něž patří:

- dar inteligence a moudrosti, jež mu umožňuje přemýšlet, uvažovat, hodnotit a usuzovat;
- schopnost složité konceptualizace a jazykového vyjadřování, spolu s touhou po vědění a vynalézání nových věcí podle svých potřeb a chápání zákonitostí světa;
- schopnost rozlišit správné od nesprávného a také svědomí, které člověka trápí, ale

na druhou stranu také schvaluje myšlenky a činy;
- určitá míra svobody vůle a jednání.

Ostatní bytosti podléhají člověku. Navzdory své relativně slabé fyzické konstituci má člověk díky svým dalším vrozeným vlastnostem postavení, které mu umožňuje do určité míry ovládat všechny ostatní živé bytosti na zemi, od mikroorganismů až po velká zvířata, mnohem silnější než je člověk sám. Je stvořen se schopnostmi, díky nimž může zkoumat a experimentovat s Božími přírodními zákony a proniknout do mořských hlubin i do vesmíru. Lidskou bytost tedy můžeme vidět jako „korunu" stvoření, jíž bylo svěřeno jak výsadní postavení, tak tomu odpovídající zodpovědnost.

Pokud je člověk korunou stvoření, jak potom v sobě může pociťovat tak ostré střety mezi dobrem a zlem, navzdory své nejvyšší úrovni inteligence a rozumu?

Přestože je člověk nadán určitými vynikajícími vlastnosti a schopnostmi, které ho odlišují od zbytku stvoření, má také špatné vlastnosti jako třeba sobectví, domýšlivost, chamtivost, závist, lakomství, sklon podléhat pokušení, atd.

Když rozum čelí touhám a pokušení, nemá vždy navrch. Člověk má sklon preferovat okamžité uspokojení, než aby se snažil o dosažení vzdálenějších cílů, a proto se stává obětí svých tužeb, sobectví, pokušení a iluzí. Pokud tato vrozená slabost získá vrch, lidská snaha o dosažení pozemských požitků a osobních cílů vytváří napětí, které z člověka může udělat ubohou a nešťastnou bytost.

Navíc inteligence a rozum dobře fungují v určitém rámci, avšak bez pomoci nedokáží interpretovat to, co je mimo smyslové vnímání.

Člověk v mnohem větší míře než ostatní bytosti využívá svobody vůle a jednání, avšak mnohdy této svobody užívá, či spíše zneužívá, až do krajností. Je často i přes své intelektuální a rozumové schopnosti krutý i sám k sobě. Přestože ví, že mu něco nakonec ublíží, stejně to dělá.

Můžeme se ptát, zda tato „koruna stvoření" nezadržitelně spěje k záhubě. Existuje nějaká pomoc, když intelektuální a rozumové schopnosti samy o sobě nedostačují k sebeovládání a sebepochopení?

Kde může člověk hledat pomoc, když jeho intelektuální a rozumové schopnosti nestačí?

Podle všech náboženství Bůh obdařil člověka svobodou vůle a jednání, ale nenechal ho tápat životem bez pevných zásad, aby v bezbřehé svobodě nevědomě podléhal špatnostem. Člověk může oprávněně očekávat něco, co vykompenzuje jeho intelektuální nedostatečnost, něco, co mu ukáže, jak nejlépe uspokojit své oprávněné základní potřeby, a také něco, co mu umožní naplnit svůj potenciál jakožto lidská bytost.

Zatímco zvířata přežívají a jsou vedena vrozenými instinkty a ostřejšími smysly, člověk disponuje svou vlastní a vyšší formou vedení – intelektem a rozumem. Avšak v oblastech života, kde i toto nestačí, může využít další pomoci, přímého Božího vedení, které se liší od všech ostatních forem vedení, protože není vrozené, i když každý člověk v sobě nese vrozenou touhu ho objevit. Kdykoliv se setká s Božím vedením, stojí před volbou přijmout ho, či odmítnout.

Co můžeme přijmout jako opravdové Boží vedení? Nestojí vedle pravdy také falešná tvrzení? Jak může člověk posoudit to, co se mu prezentuje jako vedení zjevené Stvořitelem? K čemu jsou člověku takováto „zjevení"? Na rozdíl od ostatních bytostí musí člověk užívat

své svobody volby a rozvážně používat svůj intelekt a rozum. Existence vševědoucího a milosrdného Boha dává smysl potud, pokud tento Bůh člověku poskytuje směřování vedoucí k poznání pravdy.

Jak člověku víra v Boha pomáhá a vede ho ke správné cestě?

Pokud „vírou“ v Boha rozumíme pouze přesvědčení, že Bůh existuje, zjistíme, že taková víra není dostatečně silná, aby nám umožnila vztah k Bohu. Pokud má být Boží existence pro člověka relevantní, pak můžeme očekávat, že tento všemocný Bůh bude mít zájem o záležitosti Svých stvoření, a bude do nich aktivně zasahovat.

Tedy prvním a nejdůležitějším krokem k víře je správné pojetí Boha, stejně jako pochopení lidské závislosti na Bohu a Jeho blízkosti k člověku. Pak si člověk přirozeně uvědomí, že existuje ve vztahu k Bohu, a tímto světem prochází po životní cestě vedoucí zpět ke Stvořiteli. Tím pochopí účel a smysl své existence, přičemž k naplnění tohoto účelu se mu dostává od Boha pomoci. Takové životní pojetí ho vede ke splnění povinností vůči Bohu a snaze, aby jeho vztah s Ním byl co nejprospěšnější.

Jak může pouhý člověk dospět ke správnému pojetí Boha?

Jak jsme již vysvětlili, Bůh je zcela mimo lidské schopnosti konceptualizace a popisu.

Z toho vyplývá, že když se omezená lidská mysl pokouší uchopit neomezenou realitu, může si ve snaze o kompenzování své lidské nedostatečnosti vypomáhat spekulacemi, filozofickými či mytickými vysvětleními nebo mystickými zážitky. Ve člověkem vytvořených věroučných

systémech Bůh ve větší či menší míře podléhá omezením lidských bytostí nebo dokonce i jiných stvoření. Lze snadno vypozorovat, že v mnoha kulturách je lidská potřeba kontaktu s nadpřirozenem tak silná, že cokoliv člověk nedokáže pochopit či ovládnout, může považovat za božské či uctíváníhodné. Výsledkem je, že cokoliv si zdánlivě zasluhuje úctu – jakýkoliv člověk, zvíře, kámen, pozemský či nebeský objekt, mytická postava či dokonce ideologie – se může stát místním božstvem. Při podobném scestném počínání zůstává správné pojetí Boha zcela stranou zájmu.

Nezbývá než uznat omezenost mentálních schopností, které lidé používají ve snaze pochopit neviditelnou podstatu světa. Povšimněme si, že podle všech proroků Bůh člověka milosrdně ušetřil tak těžkého či spíše nemožného úkolu dosáhnout vědění o záležitostech mimo jeho dosah pouze svým vlastním osobním úsilím. Není tedy překvapivé, že když chceme získat spolehlivé pojetí Boha, musíme se spolehnout na Boha samotného, aby nás o tom zpravil prostřednictvím Svého zjevení. Ale jak poznat pravé proroky a pravé Boží zjevení? Byli tu vždy proroci, kteří lidem ukazovali cestu? Kde byli?

4/ Vedení pro člověka

Boží zjevení
Co znamená „Boží zjevení“?

Boží transcedence, sláva a vznešenost jsou tak velkolepé, že omezená a smrtelná lidská bytost z masa a kostí s Ním nemůže mít přímý kontakt. Ke komunikaci s člověkem si Bůh vybírá vhodný způsob. Prostřednictvím jednotlivců, které si vybral jako nositele Svého poselství, tedy proroků, zjevil lidstvu určité vědomosti o nepozorovatelných skutečnostech, postavení člověka ve schématu stvoření, jeho poslání v tomto životě a správném způsobu, jak ho naplnit, o prostředcích vedoucích ke konečnému úspěchu či prohře a o jeho konečném určení. Toto představuje vedení a moudrost, které člověk musí získat, aby s jistotou naplnil svůj potenciál jakožto lidská bytost a „koruna“ stvoření.

V souladu s tímto pojetím Božího vedení proroci svému lidu pokorně předali Boží poselství, doslovně tak, jak jim přikázal Bůh, aniž by si za to připisovali jakoukoliv osobní zásluhu. Byli prvními, kdo se zjeveným poselstvím řídil, a byli sami vzorem praktického uplatnění tohoto vedení v každodenním životě.

V kulturních tradicích etnických skupin po celém světě se v určité míře zachovaly minimálně stopy jednoho či více prorockých poselství. Pravděpodobně se jedná o fenomén moderní doby, že akademické kruhy mají tendenci označovat veškerá témata týkající se Boha za pověry, odmítat Boží poslání proroků a zpochybňovat důvěryhodnost všech, kdo tvrdili, že předávají Boží vedení.

Není Boží zjevení se svým náboženským „zákonem“ regulujícím chování v rozporu s vědou a rozumem? Pokud ano, jak může racionálně uvažující člověk takovéto zjevení přijmout? A pokud v tom rozpor není, proč by člověk potřeboval vedení nad rámec svých vlastních osobních či kolektivních zdrojů?

Boží zjevení nestojí v cestě ničemu, co osvětlují věda a rozum. Zjevení má doplňující roli tím, že člověku umožňuje nahlédnout mimo jeho omezení, tedy tam, kam jeho rozumové schopnosti a vědomosti nedosáhnou. Například je potřeba, aby se některé hodnoty či „zákony“ dostaly ke každému člověku, a zajistilo se jejich veřejné uznání, přijetí a vymáhání, třeba osobní ctnosti jako soucitná pomoc potřebným, osobní duchovní praktiky jako denní modlitba, společenské instituce jako manželství, či systémy jako trestní soudnictví a pravidla podnikání.[8] Stejně tak člověk potřebuje být zpraven o některých neviditelných skutečnostech, které ovlivňují jeho život jakožto síly sloužící Božím záměrům (smrt, pokušení ke zlu, svobodná vůle člověka, Boží zajištění lidských potřeb, Boží zkoušení člověka, osud), nevyhnutelné události (Den zúčtování), konečný stav lidské duše buď jako konečný úspěch (spasení, Ráj) či konečná prohra (zatracení, Peklo), které jsou přímým důsledkem lidských úmyslů a chování, Boží atributy (milosrdnost, vševědoucnost, moudrost, zaopatřování, spravedlnost, atd.) a mnoho dalších. Takovéto hodnoty a informace musejí být hodnověrným způsobem oficiálně uznané; nějaké neurčité pověsti nejsou dostačující.

8/ Takovéto společenské uspořádání je západnímu čtenáři povědomé a blízké, avšak táže se, odkud tyto moudré zásady pocházejí? Že by zapomenutý prorok?

Oproti božsky zjevenému „zákonu“ či pravidlům se může i rozumově podložené a od lidí vzešlé řešení dobře osvědčit v nějaké jednotlivé oblasti složité lidské existence, ale může se už ukázat škodlivým v jiných oblastech, nebo jeho užitečnost je z dlouhodobého hlediska omezená. Také může vyhovovat jedné skupině lidí, ale už ne lidstvu jako celku. To by znamenalo, že podobná lidmi vytvořená řešení úplně neodpovídají základní lidské podstatě. Oproti tomu Boží zjevení člověka spolehlivě vede k životní harmonii a rovnováze a překonává rozpory a zmatky, které často vznikají nevyrovnaností jeho povahy. Takovéto vnější vedení (jakým je třeba biblické desatero) představuje skutečnou moudrost, protože pochází od toho, kdo člověka stvořil. Je překvapující, že lidská existence bez vědomí o tomto vedení ztrácí smysl?

Lišilo se Boží poselství místo od místa a lid od lidu?

Stvořitel a Živitel veškerého lidstva ve zjevení Svého poselství nestraní žádné určité zemi, oblasti, etniku či skupině lidí na úkor ostatních. Své proroky a posly vysílal v určitých časech po celém světě tak, jak uznal za vhodné. Tito mluvčí Boha předali jednotné poselství: zodpovědnost vůči všemohoucímu Bohu a nutnost spravedlivého života, myšlenku, že existuje jedna jediná Bytost, která jediná je Pánem a Vládcem veškerého stvoření, že tato Bytost určila „zákony“, kterými je třeba se řídit, a že každý jednotlivec se k Němu navrátí a bude Mu skládat účet ze svého konání v pozemském životě.

Jak je tedy možné, že mezi různými vírami najdeme rozdíly v jejich zákonných ustanoveních, pravidlech chování a obřadech?

Všeobecně můžeme pozorovat dva druhy rozdílů:

1) První je důsledkem odklonu od původního jednotného poselství, k čemuž docházelo postupně s plynoucím časem. Není divu, že se ryzost a správné pochopení zjeveného poselství vytrácely v podmínkách panujících v dávných dobách: psací materiály neměly příliš dobré vlastnosti, nebyl jich dostatek a také prostředky písemné komunikace byly omezené. Navíc k nepříznivé situaci přispívalo stěhování lidí na velké vzdálenosti a omezené studijní výměny. Podobné podmínky umožnily, že do zjevené víry pronikaly lidské ideologie a praktiky, někdy nechtěně a jindy dokonce s dobrým úmyslem. Tak se začaly formovat rozdílné náboženské systémy a časem některé z nich zanikly, zatímco jiné přežily a získaly název odvozený od nějaké osobnosti, místa či etnika. Takto v dnešní době máme různé víry, které se navzájem liší v pravidlech a obřadech, zatímco Boží náboženství zůstává jedno a to samé. Navzdory všemožným změnám si tyto víry dodnes zachovaly společné základní myšlenky a hodnoty díky svému společnému Božímu zdroji a díky shodné lidské povaze všech příjemců zjevení.
2) Druhý není rozdílem v základní podstatě náboženství a jeho stěžejním učení, ale v zákonných ustanoveních toho kterého původního poselství. To je pochopitelné, protože každý prorok byl poslán k danému lidu a zákony byly v souladu s potřebami a stupněm vývoje

oné společnosti a civilizace. Avšak podobné právní rozdíly byly v zásadě vnějškové a neměly zásadnějšího významu.

Když rozvoj lidské civilizace dospěl do stádia, kdy bylo lidstvo dostatečně zralé, aby přijalo jednoduché poselství vhodné pro všechny časy a všechno lidstvo, bylo zjeveno konečné poselství skrze proroka předpovězeného v knihách všech předchozích náboženství a toto poselství se od té doby až dodnes uchovalo nedotčené. Tím byly překonány všechny rozdíly, ať už vznikly historickým vývojem, nebo už od počátku pocházely z místních odlišností. Lidstvo získalo univerzální a všeobjímající životní kodex v knize, jejíž učení názorně ukazoval prorok, skrze kterého toto konečné zjevení přišlo.

Došlo k tomu v Arábii, tedy na pomezí Evropy, Afriky a Asie. Toto území navíc sousedilo s oběma velmocemi sedmého století, byzantskou/římskou říší na západě a Persií na východě. Jméno onoho proroka je Muhammad (s)[9] a kniha se nazývá Korán (což znamená „to, co se čte“ či „přednáší“), jež obsahuje texty, které Bůh zjevil jako nejlepší poselství pro lidstvo. Samotný obsah Koránu i způsob, jakým v něm Bůh promlouvá, je blízký srdcím muslimů a přitahuje i nemuslimy, které často překvapivě silně oslovíjeho hluboké pochopení lidské psychologie.

9/ Za jménem posledního proroka Muhammada jako výraz úcty a chvály pronášejí muslimové slova „salla lláhu alajhi wa sallam“ (v českém překladu „nechť mu Alláh žehná a dá mír“). V této publikaci jsou z prostorových důvodů tato slova uvedena ve zkratce jako „(s)“.

Vrchol zjeveného vedení
Proč se o Koránu mluví jako o zvláštní a jedinečné náboženské knize? Nejsou na světě další zjevené knihy nesoucí v sobě pravdu a moudrost?

Ve světě bezpochyby existují další svaté knihy, v nichž je zjevená pravda a moudrost. Avšak v těchto knihách se ve stavu, v jakém se nám dochovaly, se zjevením prolínají později doplněné nezjevené texty. Mezi takovéto doplňky patří například popisy dějinného kontextu a událostí, vysvětlující poznámky, filozofická pojednání a literární odkazy či citace, takže dnes je v podstatě nemožné oddělit původní obsah od pozdějších úprav a doplnění. Možné by to bylo, pokud bychom měli dané měřítko, kterým by se dala autenticita textu posoudit. Jiná otázka je, že lidé věřící v určitou knihu si toto vše možná neuvědomují, nebo tuto okolnost jako výraz úcty ke své svaté knize neberou na vědomí.

Rozmělnění nebo úpravy původního obsahu lze vysledovat, pokud se pokusíme objektivně ověřit spolehlivost a autenticitu kterékoliv konkrétní svaté knihy, například položením následujících otázek:

- Tvrdí se v knize samotné, že je Božího původu a s celosvětovým dosahem, nebo prorocká slova doplňuje sbírka dějepisných a literárních textů? Jak lze případně taková tvrzení ověřit?
- Kdo je autorem knihy (případně knih či jejich částí)? Kdy byla sepsána? Za jakým účelem?
- Jak byla kniha (či její jednotlivé části) sestavena a předávána z generace na generaci?
- Máme původní verzi? Pokud ne, ve kterém historickém období byla pořízena naše nejstarší verze? Kolik generací či století uběhlo mezi časem proroka a vznikem naší verze?

- Spoléháme se pouze na překlady? Byl překlad pořízen z původních textů, opisu originálu, nebo dokonce z jiného překladu? Lze to ověřit?
- Neobsahují naše nejstarší opisy původních textů zkomolení, úpravy a škrty?

Je známo, že staré texty se po dlouhá období, než byly zapsány, předávaly ústní formou. Z toho důvodu bylo přirozeně obtížné je zachovat nedotčené v původní formě. Lidská paměť je spíš tématická než doslovná, takže se samotné události a příběhy uchovávají snadněji než jejich narativní struktury; myšlenky se předávají dál, ale obvykle ne zcela doslovně. Výsledkem je, že se některé významy ztrácejí, posouvají do symbolické roviny, nebo nabývají na mnohoznačnosti. To mohlo vést k tomu, že text získal nový význam či vyznění, které původně neměl. Dále mají podobné dokumenty tendenci trpět vlivem dobové kultury a tradic, tedy do sebe snadno mohou vstřebávat lidová přísloví, příběhy, pověsti a báje, které kolují ve většině kultur.

Když si na druhou stranu vezmeme Korán, zjistíme, že tato kniha uchovává pravdu zjevenou proroku Muhammadovi (s) doslovně ve svém původním arabském jazyce, který je dodnes jedním z deseti nejrozšířenějších živých jazyků. Nepravdy, které pronikly do dřívějších svatých knih, můžeme nyní alespoň částečně identifikovat v porovnání s Koránem. Když Korán odkazuje na dobovou arabskou kulturu a příběhy, je to způsob, jak objasnit některé sporné otázky a tím vysvětlit všeobecně platné pravdy. Jakmile máme konečné zjevení, čisté a autentické, samo o sobě úplné, podpořené spolehlivým výkladem spolu s praktickým uplatněním v dobře zdokumentovaném prorokově životě, není už důvod hledat nic dalšího. Toto je jinými slovy poslední a konečný „Zákon“.

Zmiňuje se Korán o dřívějších písmech?

Korán dřívější písma nepopírá, ani se vůči nim nijak nevymezuje. Naopak je potvrzuje (včetně těch, jejichž jména nejsou v Koránu zmíněna) a dokonce je pro muslimy závazným článkem víry věřit v předchozí poselství, posly a písma. Je to proto, že všechna tato písma pocházejí ze společného zdroje, a v nich obsažená nařízení byla prospěšná. V Koránu Bůh praví (ve významu):

„On seslal ti Písmo s pravdou, potvrzující pravdivost dřívějšího, a On seslal i Tóru a Evangelium již předtím jako spásné vedení pro lidi a seslal spásné rozlišení...“ (Korán 3:3–4)

„A je věru v Písmech starých obsaženo.“ (Korán 26:196)

Mnoho koránských veršů odkazuje na kontinuitu zjeveného vedení již od doby prvního člověka. Poselství Koránu se neobjevilo izolovaně v náhodném čase, ale jako reakce na zkomolení dřívějších písem a stav nejrůznějších náboženských obcí, které nevratně sešly ze správné cesty – nevratně potud, pokud se jim nedostane nový spolehlivý text, který zjedná nápravu.

Znamená to tedy, že Korán *nepřináší* novou víru?

Korán netvrdí, že by přinášel novou víru. Sám popisuje, že jeho rolí je napravit, doplnit a završit, a tím uchovat a ochránit to, co bylo lidstvu zjeveno prostřednictvím dřívějších proroků, tedy upevnit vedení od Pána všech světů pro budoucnost. Korán se popisuje jako „připomenutí“ lidstvu a jako „spásné rozlišení“ mezi dobrem a zlem. Má také mnoho dalších označení jako „vedení,“ „moudrost,“ „světlo,“ „milosrdenství,“ „požehnání,“ která se liší podle kontextu.

Zde uveďme, že dřívější zjevená písma i ve své současné podobě stále obsahují proroctví předpovídající příchod Muhammada (s) jako nositele konečného a univerzálně platného Božího poselství.[10] Tím se ukazuje společný zdroj a vzájemné spojení všech zjevených písem a toto propojení je důkazem, že Korán je konečným Božím zjevením a trvalým vedením pro lidstvo završující původní pravou víru.

Kdo byl onen Muhammad?
Jak tento prorok zapadá do Božího plánu zjevení?

Muhammad (s), syn Abdulláha, byl potomkem proroka Abraháma (mír s ním) přes jeho syna Ismaela (mír s ním). Muslimové považují Muhammada (s) za posledního v dlouhé řadě proroků poslaných Bohem k různým národům v různých dobách. Podobně jako prorok Mojžíš byl zároveň prorokem i státníkem.

Narodil se roku 570 n. l. do vznešené rodiny v Mekce (na území dnešní Saudské Arábie). Tato oblast byla osídlena převážně pohanskými kmeny uctívajícími 360 božstev shromážděných v Ka'bě (krychlové stavbě), která byla postavena (někteří říkají, že obnovena) prorokem Abrahámem a jeho synem Ismaelem (mír s nimi) k uctívání jediného Boha. Tento „dům" přitahoval poutníky z širokého okolí.

Uprostřed zkažené a dekadentní společnosti byl prorok Muhammad (s) mužem proslulým svými dobrými vlastnostmi a nejlepším charakterem a mezi lidmi se těšil velké úctě a všeobecné důvěře. Odebíral se do nedaleké jeskyně, kde se v ústraní oddával rozjímání, protože vždy nesl s nelibostí uctívání jiných než jediného pravého

10/ Takováto proroctví lze vysledovat v křesťanských, židovských, zoroastrijských, buddhistických i hinduistických textech.

Boha. Ve věku čtyřiceti let se mu začalo dostávat Božích zjevení a bylo mu nařízeno, aby kázal *podřízení se* jedinečnému, nesmírnému Bohu a uctívání jen Jeho samotného. Zpočátku ho následovalo jen několik málo lidí a narazil na silný odpor, zesměšňování a pronásledování. Po třinácti letech protivenství a snášení neustálého utrpení odešel spolu se svými následovníky do Medíny, zhruba 400 km severně od Mekky, na pozvání obyvatel, kteří přijali islám a přísahali mu věrnost. Usadil se tam spolu s novou obcí věřících, ale stále byl terčem neustávajících výhrůžek a vojenských výpadů ze strany pohanů. Zůstal tam po následujících deset let, kdy se houževnatě snažil splnit své Bohem svěřené poslání. Nakonec ho úspěšně završil po celkem dvaceti třech letech, kdy ve věku 63 let naposledy vydechl. Nezanechal po sobě žádný majetek, avšak jeho odkaz dynamické světové víry se stal hnací silou nejen celého Arabského poloostrova, ale po následující staletí se rozšířil i do nejvzdálenějších končin světa.[11]

Byl tedy Korán sepsán prorokem Muhammadem?

Ne. V Koránu není ani jedno slovo, které je plodem Prorokovy mysli, či kterékoliv jiné lidské bytosti, a nic v něm není vyjádřeno jeho vlastními slovy. Prorok Muhammad (s) není v žádném smyslu autorem Koránu, ale pouhým lidským prostředníkem, který od Boha obdržel zjevení a předal ho lidem slovo od slova tak, jak se mu ho dostalo.

Vlastní slova a učení proroka Muhammada (s) jsou v jiných knihách, odděleně od Koránu, které sestavili jeho společníci a učenci následující generace a nazývají se sbírkami výroků

11/ O Muhammadově (s) životě existuje nepřeberné množství historických záznamů a na toto téma vyšla celá řada publikací.

neboli hadísů. Muhammadův (s) styl vyjadřování i výběr slov v knihách hadísů se od Koránu výrazně odlišují.

Přestože Muhammad (s) text Koránu sám nevytvořil, veřejně ho diktoval různým písařům, kteří ho zaznamenávali. Také dohlížel na sestavování různých částí ústního textu do současné výsledné podoby.

Na jakém základě můžeme Korán považovat za pravé Boží zjevení?

Když ke Koránu přistoupíme bez předsudků, můžeme zvážit konkrétní tvrzení, která nás vybízejí ho přijmout, a důkazy, které k tomu přináší.

Sám Korán *na rozdíl* od ostatních písem otevřeně, přímo a opakovaně tvrdí, že je doslovným a spolehlivým Božím zjevením. Jeho obsah i forma jsou důkazem nadpřirozeného původu: nenapodobitelná a jedinečná literární úroveň, jazyk a styl, jeho vnitřní soudržnost, dochování v nedotčeném stavu, přesný popis přírodních jevů v souladu s poznatky moderní vědy, naplnění specifických proroctví a pronikavý a trvalý vliv na lidstvo.

Tomuto tématu se dále věnuje dodatek.

Jak mohou být mnoho staletí staré návody relevantní pro moderní dobu?

Svaté texty všech světových náboženství jsou mnoho set let staré. Patří k nim i Korán, poslední z nich, který je výjimečný tím, že se dochoval zcela nedotčen, a pojednává o všech důležitých tématech, lidské povaze a aspektech života, které vedou k úspěchu či prohře v konečném smyslu. Protože Korán je určen všemu lidstvu a všem dobám, nechybí mu vnímavost k měnícím se historickým a společenským podmínkám. Civilizace a kultury mohou procházet změnami,

avšak lidská povaha – stejně jako přírodní zákony – se nemění. Korán na jedné straně nijak neustupuje v zásadních otázkách (např. monoteismus, účel života, zodpovědnost člověka za své činy) a hodnotách (např. dobročinnost, rodinné svazky, poctivé podnikání, trpělivost), na druhé straně nechává prostor pro přizpůsobování měnícím se okolnostem.

Odevzdání se Bohu
Jak zjevené vedení uvést do praktického života?

Pokud je Bůh Stvořitelem a Živitelem a Jeho požadavky vycházejí z Jeho absolutního vědění a moudrosti, pro člověka je nejlepší důvěřovat, oddat se a řídit se tím, co mu Bůh určil. Vědomí závazku a zodpovědnosti za své činy před Bohem člověka přirozeně vede k vyjádření víry tím, že se podřídí zjevené Boží vůli. Lidská přirozenost je taková, že pokud lidé neskládají účty za své chování, nemohou úspěšně dostát své zodpovědnosti.

Ve skutečnosti se člověk již naučil podřídit se, ať vědomě či nevědomě, Božím přírodním zákonům ve své vnější existenci na fyzikálně-biologické úrovni. Zbývá mu tedy ještě přijmout Bohem zjevené náboženské či morální zákony a řídit se jimi ve své vnitřní osobní existenci a směřování. Vědomě se oddat Stvořitelem předepsanému způsobu života je prostředkem, jak co nejúspěšněji včlenit vědomí sebe samého do svého celkového vědomí. Toto je způsob podřízení[12], který člověku umožňuje překonat postoj, že život nemá smysl a účel, a pomáhá mu dosáhnout vnitřního klidu a míru.[13]

Zjevené vedení, jak je popsáno v Koránu, bylo prakticky ilustrováno v osobě proroka

12/ V arabštině je „islám“ výrazem pro „podřízení“.

13/ Mír je dalším významem arabského slova „islám“.

Muhammada (s), který byl pro věřící živoucím příkladem hodným následování, a Božím zákonům zjeveným pro nejrůznější podmínky lidské existence dal konkrétní tvar. Jeho jednání je velmi dobře zdokumentováno a můžeme se s ním seznámit i dnes.

Neznamenalo by takovéto „podřízení" omezení svobody lidského jednání?

Pokud „svobodou" rozumíme oprávnění dělat cokoliv chceme bez ohledu na důsledky, v takovém případě se člověk může „svobodně" dopouštět chyb a pak se v jejich důsledku potýkat s těžko řešitelnými problémy a trápením. Taková svoboda by ale nebyla hodná svého jména, lépe by ji vystihovalo „být ve vleku svého ega." Jsou nechvalně známé případy, kdy chyby neprozíravých a bezcitných představitelů ve svých důsledcích vedly k hlubokému utrpení milionů lidí.

Po krátkém zamyšlení se ukáže, že ať se člověk považuje za jakkoliv „svobodného" a nezávislého, stejně se nějaké autoritě podřizuje, protože se v životě řídí nějakým cílem. Je oddaný někomu nebo něčemu, ať už je to lidská bytost, moudrá či jemu blízká, náboženský představitel, filozof, vládce, nebo dokonce nějaká ideologie, filozofie nebo -ismus. Svoboda v pravém slova smyslu neznamená bezbřehost bez jakýchkoli omezení; znamená svobodu nepodléhat otrocky nikomu a ničemu, co není hodno být naším pánem a vládcem, co si nezaslouží oddanost. Boží vedení (Korán) opakovaně objasňuje, že si člověk nejen může, ale i skutečně volí, jakou autoritou se bude řídit. Člověk dostává radu, aby volil obezřetně a soudně.

Svoboda volby se nevztahuje pouze na různá jednotlivá rozhodnutí každodenního života, ale hlavně na nejzásadnější rozhodnutí, které

celkově dává směr lidské existenci. Rozhodnutí, na kterém skutečně záleží, je mezi dvěma možnostmi:

1) omezit se na určité lidské myšlenky, představy a touhy a tím podléhat lidským pánům, kteří žijí podle těch či oněch lidmi formulovaných hodnot, ideologií, filozofií a nauk, nebo
2) vědomě a dobrovolně se zavázat k dodržování dokonalých norem, měřítek a zákonů samotného moudrého a všemohoucího Boha, a tím se přidat ke skutečnému Pánu (tj. stát se Jeho služebníkem), jež je schopen lidský život vést a dát mu smysl.

5/ Překážky v pravé víře

Co lidem brání v přijetí původní zjevené víry?

Člověk má přirozený sklon pokračovat v jakékoliv víře či náboženském vyznání, které mu bylo vštípeno ranou výchovou. Sdílení, láska, úcta, oddanost a tedy citové pouto ke své víře, stejně jako k vlastní kultuře, jazyku a dědictví, je tak silné, že je člověk slepý i k pravdě, kterou má přímo před očima. Jakmile si někdo nasadí růžové brýle, i bílý předmět se mu jeví jako růžový. A dokonale bílý předmět se zdá být ještě dokonaleji růžový! Aby zjistil svůj omyl, musí růžové brýle odložit.

Když lidé sami před sebou obhajují následování své víry, obvykle uvažují takto: kdyby v jejich víře nebyla pravda, tato víra by nepřežila po staletí a neměla by stále milióny následovníků. Jak by se oni všichni, a obzvlášť uznávaní učenci a zbožní vzdělanci mezi nimi, mohli tak mýlit? Tento argument však neobstojí, což si neuvědomují právě kvůli citovému poutu ke své víře. Nevidí, že přesně stejného argumentu užívají také lidé všech ostatních vyznání, tedy by buď všechna náboženství musela být pravdivá, což je nemožné vzhledem k jejich různorodosti, nebo musíme hledat jiný důvod, jako třeba určitou setrvačnost, díky které zvyky a společenské konvence vlastní skupiny přetrvávají.

Je třeba si uvědomit, že osobní vztah k určitému názoru či dogmatu je jedna věc a objektivní pravda je věc druhá. Například lze odůvodnit koncept, že Bůh, Stvořitel vesmíru, na sebe musel vzít lidskou podobu (tedy vtělení), aby pochopil lidské smýšlení a pocity. Takovýto filozofický názor by ale bylo třeba obhajovat bez ohledu na nedělitelnou Boží jedinost a vševědoucnost. Filozofické myšlenky jsou plodem lidské mysli

a nijak nestojí na důkazech zjevených jako Boží vedení či na učení Jeho posla. Mýty, hypotézy či filozofii nelze brát za pravdu, i když jsou sebevíc citově nebo akademicky lákavé.

„Zázračná“ uzdravení a různé další zázračné činy mohou přivádět k víře vyznávané tím, kdo takové činy provádí, a to za předpokladu, že se tím potvrzuje správnost jeho víry. Je třeba vědět, že správnost či nesprávnost víry nelze určit pouze na základě určitých výjimečných činů, a také že tento fenomén se neomezuje výlučně jen na jednu určitou víru. Jedince provádějící takové skutky s největší pravděpodobností najdeme ve všech významných náboženstvích a v nejrůznějších koutech světa. Je pravdou, že Boží proroci konali mimořádné skutky, ale jejich cílem bylo poskytnout další důkaz jejich prorockého poslání a tak svědky zázraků přivést k Boží cestě. Avšak tito proroci zároveň varovali, že i falešní proroci mohou předvádět přesvědčivé zázraky. Bůh poskytl určité schopnosti i nevěřícím a v těchto případech se zázračné činy mohou pro věřící stát zkouškou jejich víry.

Pokud člověka ve volbě víry vede pouze srdce (tedy čistě emoce), nebo když je role rozumu potlačena, říkáme tomu „slepá víra“. Naproti tomu čistá víra je taková, která ujišťuje rozum a uklidňuje srdce, tedy pokud se rozum a srdce harmonicky doplňují. Čistá víra tedy nestaví rozum nad srdce.

Jaké jsou znaky pravé víry?

V situaci, kdy mezi lidmi existuje mnoho náboženských věr a každá se prohlašuje za tu pravou, přirozeně vyvstává otázka, jak zjistit, kterou (či které) z nich přijmout.

Pokud k tomu chceme přistoupit bez předsudků, měli bychom si určit nějaká kritéria, na základě kterých můžeme každou víru posou-

dit. Mezi takovými kritérii by mohla být následující:

Ohledně Boha: Pravá víra by měla:
- pocházet od Boha, protože vědění o „nepoznatelném“ z jakéhokoli zdroje vyjma samotného Stvořitele nelze brát za spolehlivou, konečnou a absolutní pravdu;
- mít jasné pojetí Boha, protože omezená lidská mysl není schopna sama dosáhnout správného chápání nekonečné Bytosti, a bez správného pojetí Boha není možný správný vztah k Němu;
- jednoznačně vysvětlit náš vztah k Bohu a jakým způsobem s Ním máme jednat (tj. jak se na Něj obracet, vzývat Ho, uctívat Ho, očekávat Jeho odpověď atd.) a jak On chce, abychom s Ním jednali.

Ohledně člověka: Pravá víra by měla:
- jednoznačně vysvětlit účel a cíl lidské existence, cestu vedoucí ke konečnému úspěchu v tomto i příštím životě a konečné určení člověka;
- poskytovat vedení ve všech oblastech praktického života, v materiální, morální i duchovní rovině, na osobní i celospolečenské úrovni;
- nabízet východiska a řešení všech problémů;
- považovat všechny lidské bytosti za bratry a sobě rovné a nedělat mezi nimi rozdíly na základě barvy pleti, pohlaví, geografického a etnického původu, majetku či společenského postavení.

Ohledně věrouky: Pravá víra by měla být vyjádřena způsobem, který je:
- praktický a každému přístupný;
- univerzálně použitelný bez ohledu na čas, místo a společenské podmínky;

- racionální, bez zmatků, mystérií a spekulací;
- organickým spojením materiální a duchovní stránky života.

Ohledně písma: Pravá víra by měla vycházet z textu, který je:

- autentický a spolehlivě zjevený, jehož historický původ lze dohledat, ověřit a potvrdit;
- dostupný ve své původní formě a jazyce, úplný a beze změn;
- bez rozporů a poskytující jasné vedení; a
- popisuje člověka tak, jak se sám zná, a uspokojivě reflektuje jeho nejniternější obavy a naděje.

6/ Racionální náboženství

Co lze považovat za pravé pojetí víry?

Víru, která od svých vyznavačů nevyžaduje žádné úsilí, neovlivňuje jejich jednání jakožto jednotlivců i stavebních kamenů společnosti, nebo nabízí pouze soubor mýtů, dohadů a bezduchých rituálů, nelze považovat za víru, které by se měl přikládat nějaký význam.

Charakteristické znaky správné víry naopak nese víra, která hlásá důležitou zjevenou pravdu, a v souladu s tím od člověka požaduje, aby se hlásané pravdě odevzdal a usiloval o dobro, vědění, spravedlnost atd. Vyznavači takové víry přijali Boží skutečnost, uznali Boží autoritu a přijali osobní závazek dodržovat Bohem zjevená pravidla chování. Toto pojetí je vyjádřeno arabským slovem „islám" a institucionalizováno jako světové náboženství nazývané islám.[14]

Jaký je rozdíl mezi pravou vírou jako takovou a osobní vírou v Boha? Co je tedy islám a jak ho chápat?

Z historického a sociologického hlediska je pro islám klíčový prorok Muhammad (s), jeho prostřednictvím zjevený text a obec těch, kdo pod prorokovým vedením následovali koránský příklad. Islámská víra stojí na poselství všech proroků, jež Bůh v průběhu dějin vyslal. Islámská víra potvrzuje přesvědčení, odpovědi a moudrost, kterých se od Boha dostalo dřívějším generacím a národům, uznává jejich proroky a uvádí na pra-

14/ Islám je jméno náboženství, které definuje soubor přesvědčení a praktik. Avšak tento výraz je třeba chápat v širším smyslu než jen jako identifikační nálepku, protože Korán toto slovo používá s odkazem na víru všech předchozích Božích proroků a jejich následovníků, kteří tvořili vzájemně se podporující zbožnou obec.

vou míru záležitosti, v nichž došlo k odchýlení od pravdy. Ohledně nepoznatelného potvrzuje existenci Boha, Jeho poslů mezi anděly a lidmi, jejich poselství přinášející vedení, Den zúčtování, trest a odměnu a Boží ruku řídící veškeré záležitosti vesmíru. Na tomto světě islámská víra svým následovníkům ukládá pět povinností:

1) Vyznat víru v ničím nedotčenou jedinost velkolepého Boha, který je zcela nezávislý a odlišný od Svého stvoření (tj. monoteismus), a víru v Jeho milosrdné vedení lidstva prostřednictvím proroků, včetně Muhammada žijícího v 7. století n.l., jehož předkem byl Abrahámův prvorozený syn Ismael.
2) Každý den si připomínat Boha dodržováním pravidelných rituálních modliteb, jejichž určený čas se odvíjí od pěti poloh slunce (úsvit, poledne, polovina odpoledne, západ a setmění).
3) Stmelovat obec věřících prostřednictvím dobročinnosti, vzájemné pomoci a vyzývání ke správnému životu. Vzájemná důvěra a „sociální jistoty" vycházejí z osobní iniciativy a jsou motivovány příslibem konečné odměny od společného Stvořitele všech lidí.
4) Postit se denně, od úsvitu do západu slunce, v průběhu lunárního měsíce ramadánu, prokazujíce sebeovládání a společenskou sounáležitost ve snaze o Boží odpuštění a posílení a také jako výraz pokání a pokory. Vzdání se tělesných požitků po dobu denního světla doprovází též zvláštní pozornost věnovaná vnitřnímu prožívání, vyjádřená v případě nepříznivých okolností jen dobrými slovy a pozitivními a smířlivými reakcemi.
5) Jednou za život se účastnit, pokud je to možné, výroční celosvětové pouti na „posvátná místa" historicky spjatá s prorokem Abrahámem (mír s ním) v Mekce.

Zatímco pravá víra je podstatou správně vedených obcí a zdrojem jejich životaschopnosti navzdory plynoucímu času, „osobní“ víra v Boha a závislost na Jím poskytované obživě a Jeho moudré moci vede k životu v souladu s Božími požadavky. Toto „podřízení“, „odevzdání se“ či „přenechání kontroly nad osobním rozhodováním“ dokonalému Božímu vedení je koncept, který vyjadřuje arabské slovo „islám“. Když člověk přijme Boží „zákon“ ve formě zjevených nařízení a považuje je za výraz nejvyšší moudrosti a toho nejlepšího pro člověka, přiblíží se ke Stvořitelovu požehnání a dosáhne vnitřního míru a spokojenosti.

Člověk odevzdaný Bohu přirozeně vyhledává společnost podobně smýšlejících lidí, (islámskou) obec těch, kdo historicky uchovali a dále předávali vědomosti o prorocích a jejich poselství. Když se člověk (ať muslim či nemuslim) ocitne v muslimské obci a vidí, jak praktikuje víru, pocítí touhu se do společenství také zapojit, aby se mohl podílet na jeho Božím požehnání a tím dosáhl osobního naplnění.

Které aspekty islámu obvykle přitahují jinověrce?

To záleží na prostředí, z jakého taková osoba pochází, do jaké míry chápe islámskou víru a také na jejím všeobecném zájmu o otázky víry. Přesto můžeme upozornit na několik takových oblastí.

Islám je zároveň víra, světonázor, postoj k životu i „životní styl“. Je organizovaným náboženstvím, které nedělá rozdíly mezi lidmi podle geografického či etnického původu, protože jsme všichni Adamovy děti a tedy bratři. Vyznačuje se jednoduchostí, racionalitou, praktičností a jeho silnou stránkou je, že pokrývá všechny oblasti lidské existence na individuální i celospolečen-

ské úrovni. Jeho postoj k životu charakterizuje vyváženost a umírněnost. Všem stvořením je na konci jejich pozemské pouti slíbena absolutní spravedlnost.

Islám je způsobem života, ve kterém se neustále vzpomíná a děkuje Bohu, avšak zároveň lidé přímo a bez ostychu sdílejí své potřeby s ostatními. Sjednocuje myšlenky a činy, tím věřícího uvádí do souladu s jeho stvořenou přirozeností a přináší mu a posiluje přímý vztah s Bohem. Věřící si je vědom, že on sám (i všichni ostatní) se ze svého života bude zpovídat, a že ho v Soudný den bude Bůh soudit v naprosté spravedlnosti – čím víc dobrého vykoná, tím si zaslouží větší odměnu. Člověk má tímto motiv, aby přistupoval ke svému životu, vztahům s ostatními, svému majetku atd. uvážlivě a svědomitě. Pro muslima je v životě každá činnost smysluplná a posvátná, protože v islámu nelze život rozdělit na duchovní a světské záležitosti.

Islám následuje více než pětina světové populace, s největším podílem v Asii a Africe, ale v současné době se rychle šíří také v Evropě a Americe. Obyvatelé západních zemí nyní postupně překonávají své historické předsudky k národu a historickému období (Arabům na přelomu 7. a 8. století), které jim z různých důvodů byly neznámé. Lidi jiných vyznání, kteří jsou otevřené mysli, tento racionální způsob života pocházející od Stvořitele přirozeně přitahuje. S nově nabytými vědomostmi mnoho z nich zažívá pocit důvěrně známého a snaží se pochopit své místo ve světě, jehož středobodem je Bůh.

Je možné člověka přinutit k přijetí této Bohem zjevené víry?

V záležitostech víry nemůže být žádné donucování. Člověku, který přijal víru pod nátlakem,

tato víra v ničem nepomůže a „nucená“ konverze není přijatelná ani pro Boha. Víra v Boha musí pramenit z přirozeného a hlubokého přesvědčení v srdci, protože člověku byla ukázána správná stezka i špatná stezka a následky jejich následování. Také se mu dostalo schopnosti myslet a uvažovat i svobody využívat těchto schopností k rozhodování a výběru správného postupu. Je na každém jednotlivci, aby se rozhodl, zda se bude snažit pochopit smysl života a odpoví na volání ke zjevené víře, nebo zda dá přednost svým omezeným dočasným cílům a touhám, a víru odmítne. Korán k tomu uvádí:

„Nebudiž žádného donucování v náboženství! A již bylo jasně rozlišeno správné vedení od bloudění! Ten, kdo nevěří v Tághúta[15] a věří v Boha, ten chopil se rukojeti spolehlivé, jež nikdy se neutrhne. A Bůh je slyšící, vševědoucí.“ (Korán 2:256)

„A rci: ‚Pravda přichází od Pána vašeho; kdo chce, ať věří, a kdo chce, ať nevěří!‘ ...“ (Korán 18:29)

Muslimové jakožto obec však mají morální povinnost smysluplně vyzývat všechny lidi k Boží stezce, ale s vědomím, že k pravé víře může člověka dovést pouze Bůh sám.

„... A jestliže se odevzdají do vůle Boží, pak budou vedeni cestou správnou, avšak jestliže se odvrátí... vždyť tobě (Muhammade) přísluší jen předání poselství. A Bůh jasně zří služebníky Své.“ (Korán 3:20)

„Vyzývej k cestě Pána svého moudrostí i kázáním krásným a veď s nimi spor slovy nejlepšími! Pán tvůj zná nejlépe ty, kdož z cesty Jeho zbloudili, a zná dobře i ty, kdož správně jsou vedeni.“ (Korán 16:125)

15/ Pozn. překl.: „Tághút“ znamená falešná božstva, tedy cokoliv, co je uctíváno namísto či spolu s Bohem.

Jaké je tedy vaše poselství?

Naše poselství je prosté a jednoduché. Vložte svou víru v Boha, jen od Něho očekávejte osobní „osvícení“, vedení a každodenní obživu. Užívejte rozumu, když posuzujete to, co se vám předkládá jako pravda a odpovědi na základní životní otázky. Na tomto základě se ve všech svých záležitostech odevzdejte všemocnému Bohu a svůj život žijte spravedlivě.

Konečný úspěch a „spása“ záleží na osobním přijetí správné cesty a jejím následování. Člověk by si měl dávat pozor, aby vědomě nepokračoval v žádné špatné volbě, protože již nemusí mít možnost se vrátit, aby se napravil a kál. Každý člověk je zodpovědný svému Stvořiteli a tento zásadní závazek nesmí brát na lehkou váhu. Tento závazek s sebou nese možnost neúspěchu, ztráty a zatracení jako důsledek nedbalosti a osobního nezájmu; na druhou stranu tu však je i možnost nesmírné odměny a zisku. Člověk si nemůže dovolit žít v nevědomosti o smyslu své existence a spokojit se s tím, co ho naučili v dětství, nebo co si sám vybral a poskládal. Zde obstojí pouze vědomá a dobře uvážená volba, s použitím všech lidských schopností a dovedností.

Napodobovat respektovanou nebo známou osobnost nemůže být řešením, stejně tak jako slepě udržovat status quo. V dějinné epoše, kdy se lidské vědění nesčetněkrát znásobilo, se člověk může zbavit okovů neověřených tradic a zvolit si svou víru na základě pečlivé úvahy, posouzení a pochopení objektivních informací, zvolit si víru obracející se na rozum, kterou předepsal náš Stvořitel, a jejíž pravdivost je ověřitelná. To se může ukázat jako nelehký úkol vyžadující vytrvalost a odvahu oprostit se od navyklých způsobů uvažování. Člověk si při tom musí sám za sebe ujasnit, co opravdu potřebuje

na psychologické, intelektuální, duchovní a společenské rovině. Musí plně pochopit, jaký úkol má jako člověk, a jak může dostát této poctě a zodpovědnosti.

Nikoho pak nemůže překvapovat, že člověk, Bohem poctěná bytost, je nejen ochoten, ale přímo baží odevzdat se do vůle svého Stvořitele a v souladu s tím vést svůj život. Tato Boží vůle je srozumitelně vysvětlena v Koránu, ze kterého člověk pochopí sebe samého. To mu umožní dosáhnout skutečného míru a naplnění a povede ho ke konečnému úspěchu.

„Ó lidé, nyní vám přišlo od Pána vašeho varování a uzdravení toho, co v hrudích je skryto, i správné vedení a milosrdenství pro věřící.“ (Korán 10:57)

„Při duši a při tom, kdo dal jí vyrovnanost a vdechl jí hříšnost i bohabojnost! Kdo ji očistí, ten jistě vydělá, a kdo ji zanedbá, ten jistě prodělá.“ (Korán 91:7–10)

„Kdyby byl Bůh chtěl, byl by vás věru učinil národem jediným, avšak neučinil tak proto, aby vás vyzkoušel tím, co vám dal. Předstihujte se vzájemně v konání dobrých skutků! ...“ (Korán 5:48)

Dodatek

Korán jako optimální písmo

Muslimové považují Korán za nezkrácený a nijak neupravovaný text „Boží knihy“, nedotčené písmo, jehož obsah i uspořádání pocházejí přímo od Boha. Avšak nový čtenář se může ptát: „Proč bych měl věřit, že je to „Boží kniha“, na základě čeho?“

Pokud k této knize přistoupí s očekáváním, že bude podobná některému jinému posvátnému náboženskému textu, jeho očekávání se nemusí naplnit. Avšak pokud ke Koránu přistoupí bez podjatosti a předsudků, pocítí na sobě jeho přesvědčivost. Korán je jedinečný svým stylem i metodologií, řazením textu, pojetím problémů člověka a společnosti, svým uchováním a předáváním z generace na generaci a mnoha dalšími aspekty.

Vnitřní důkazy

Korán sám otevřeně a důrazně tvrdí, že je spolehlivý a pochází od Boha, a popírá jakýkoliv jiný zdroj. Korán je jediným písmem[16], které obsahuje takto jasná, kategorická a dalekosáhlá tvrzení:

- že je **Božího původu:**

„Seslání Písma tohoto – o němž pochyby není – od Pána lidstva veškerého pochází.“ (Korán 32:2)

16/ Křesťané často citují biblický verš (Druhá epištola Pavla k Timoteovi 3:16) jako důkaz, že Nový zákon je „Božím slovem“. Neberou ale v úvahu, že Nový zákon dostal knižní podobu až několik století po Ježíšovi (mír s ním), a že Ježíš tuto knihu nikdy neviděl, neschválil, ani nijak nepotvrdil její „Boží původ“. Ve skutečnosti se slovo „písmo“ ve výše uvedeném verši vztahuje na židovské texty a aby křesťan do zde uvedeného „písma“ zahrnul i Nový zákon, musí svou důvěru vložit do rané církve, nikoli do učení samotného Ježíše.

„Seslání Písma pochází od Boha mocného, moudrého.“ (Korán 46:2)

„Tento Korán nemohl být vymyšlen nikým kromě Boha; a byl seslán, aby potvrdil pravdivost dřívějších zjevení a aby objasnil Písmo, o němž pochyby není a jež od Pána lidstva veškerého přichází.“ (Korán 10:37)

- že je **pravdou:**

„A vskutku je pravdou jistotnou!“ (Korán 69:51)

„A seslali jsme ti pro lidi Písmo s pravdou...“ (Korán 39:41)

„... je to Písmo vzácné a nic falešného se doň ni zpředu ni zezadu nedostane, vždyť seslání od moudrého, chvályhodného to je!“ (Korán 41:41–42)

- že poskytuje **vedení:**

„Toto Písmo, o němž pochyby není, je vedením pro bohabojné.“ (Korán 2:2)

„A věru tento Korán vede k cestě, jež nejpřímější je...“ (Korán 17:9)

„Ó lidé, nyní vám přišlo od Pána vašeho varování a uzdravení toho, co v hrudích je skryto, i spásné vedení a milosrdenství pro věřící.“ (Korán 10:57)

A předkládá víc než neověřitelná tvrzení, když říká:

„Cožpak nepřemýšlejí o Koránu? Kdyby ten byl od někoho jiného než od Boha, věru by v něm nalezli četné rozpory!“ (Korán 4:82)

Dokonce nabízí výzvu:

„Rci: ‚I kdyby se lidé a džinové spojili, aby něco podobného Koránu tomuto vytvořili, nebyli by schopni přijít s něčím podobným, byť by si vzájemně byli pomocníky.‘“ (Korán 17:88)

„Jste-li na pochybách o tom, co jsme seslali služebníku svému, tedy přineste súru[17] podobnou této a předvolejte si svědky své kromě Boha, jste-li pravdomluvní!“ (Korán 2:23)

Koránské verše, ve kterých Bůh mluví přímo k lidstvu, také implicitně tvrdí, že jejich zdrojem je Bůh.

„Já vpravdě jsem Bůh a není božstva kromě Mne; uctívej Mne tedy a modlitbu konej, na Mne vzpomínaje!“ (Korán 20:14)

„Stvořili jsme nebesa a zemi a to, co je mezi nimi, v šesti dnech, aniž se nás dotkla únava.“ (Korán 50:38)

Vnější důkazy

1. Charakterové vlastnosti člověka, který toto písmo přinesl a předkládal jako Boží dílo.
Prorok Muhammad (s) je historickou osobností a existují bohaté záznamy o jeho životě a výrocích. Byl tak proslulý svou čestností, poctivostí, pravdomluvností, důvěryhodností a bezúhonností, že mu jeho lidé dali oslovení „Al Sádiq“ (pravdomluvný) a „Al Amín“ (důvěryhodný) ještě před tím, než prohlásil, že dostává Boží zjevení. Žil velmi prostým a zbožným životem, nesnažil se o dosažení hmotných statků, postavení či slávy.

Tvrzení takovéhoto člověka není možné jen tak odmítnout. Když tvrdí, že Korán, který přinesl, je Božím dílem, rozhodně si to zasluhuje důvěru nebo alespoň řádné posouzení.

2. Prorokova **negramotnost**
Prorok Muhammad (s) neuměl číst ani psát, přesto přišel s takovým literárním dílem, že ohromilo a ohrozilo prestiž největších literátů té doby,

17/ „Súra“ je arabský termín, který se často překládá jako „kapitola“.

a dodnes zůstává nedostižné. Korán označil za svůj prorocký zázrak a živoucím zázrakem stále zůstává.

Pokud negramotný člověk přinese takto výmluvné dílo, musí to znamenat, že zdrojem není on sám. A když se jedná o člověka známého svou výjimečnou důvěryhodností a pravdomluvností, proč toto jeho tvrzení nepřijmout?

3. Jazyk

Korán je nejlepším a nejdokonalejším literárním dílem v arabštině, jazyce proslulém literární vytříbeností a básnickými soutěžemi. Koránský styl je tak velkolepý, silný a dojemný, že se člověk ovládající arabštinu neubrání povznesení. Vše je řečeno těmi nejvýstižnějšími slovy a vyjádřeno tím nejpřiléhavějším způsobem. Jeho jedinečnost a vznešenost je naprosto odlišná od slov kterékoliv lidské bytosti, která kdy žila, včetně samotného proroka Muhammada (s). Dokonce ani prorokovým nepřátelům se jazyk Koránu navzdory jejich maximálnímu úsilí nepodařilo napodobit. Sám Korán lidem předkládá výzvu, aby se pokusili vytvořit něco podobného, pokud pochybují o jeho Božím původu.

Písmu vykazujícímu tak skvělý a nenapodobitelný styl není možné připisovat lidského autora.

4. Nerozpornost

Zjevené poselství Koránu přicházelo Muhammadovým (s) prostřednictvím postupně v průběhu dvaceti tří let, v různých situacích a různých obdobích jeho prorocké mise. Avšak od prvního až po poslední zjevení je Korán vnitřně zcela soudržný a nejsou v něm žádné rozpory, zmatky ani vývoj lingvistické struktury či literární úrovně.

Žádná kniha sepisovaná lidským autorem po tak dlouhé období a za měnících se okolností by nedosáhla takové jednotnosti.

5. Obsah

Člověk nemá žádné vědecké či filozofické zdroje vědomostí o podstatě světa, přesto Korán na tyto otázky přináší odpovědi s nejvyšším stupněm jistoty a majestátnosti a ve víře před člověka nestaví žádná mystéria. Nevyjevuje sice samotného transcendentního a nepoznatelného Boha, ale jasným a jednoznačným způsobem odkrývá Jeho atributy a vůli. Popisuje místo člověka v celém systému stvoření, smysl jeho existence, jeho úspěch a spasení, život na Onom světě, trest a odměnu, konec světa (eschatologii) a vzájemný vztah mezi člověkem a Bohem.

Vedle duchovních témat Korán člověku poskytuje také zevrubné a praktické vedení, pravidla, hodnoty, práva a povinnosti pro všechny aspekty života na individuální i celospolečenské úrovni. Zaobírá se těmi aspekty života, které vedou ke konečnému úspěchu nebo ztrátě, a poskytuje vedení v tom nejširším slova smyslu.

Takto vznešené myšlenky vycházející z hluboké moudrosti, tak silně vyjádřené v této Knize, rozhodně ukazují na její Boží původ.

6. Vědecká správnost

Korán je v první řadě vedením pro lidstvo a ne vědeckou knihou; neobsahuje žádné šifrované vědecké údaje. Ale když se zmiňuje o přírodních jevech, jejich popis je zcela v souladu s moderním vědeckým poznáním. Najdeme v něm poznatky o přírodním světě, které žádný člověk neznal až do relativně nedávné doby, kdy se objevily přístroje jako mikroskopy a teleskopy.[18]

18/ Maurice Bucaille, francouzský lékař, podrobně popisuje své bádání v této oblasti ve své knize „La Bible, le Coran et la Science: Les Écritures Saintes examinées à la lumière des connaissances modernes," (Bible, Korán a věda – zkoumání svatých písem ve světle moderních poznatků), z roku 1976 (česky nevyšlo).

S ohledem na úroveň vědeckého poznání v Muhammadově (s) době, tedy před čtrnácti stoletími, je nemožné, aby takovéto výroky byly lidským dílem.

7. Neporušené uchování

Korán byl v plném rozsahu zapsán přímo z přednesu Proroka (s) za jeho života přesně tak, jak mu byl zjeven. Uchování v nedotčeném stavu zajišťuje také znalost zpaměti, která se předává bez přerušení od chvíle zjevení až dodnes. Jak je snadné se Korán naučit zpaměti dokazuje, že ho znají tisíce lidí, kteří sami arabštinu jinak neovládají, dokonce i děti mladší deseti let. Zůstal dodnes zcela nedotčený, slovo od slova. K původnímu zjevení nebylo nic přidáno, ani se z něj nic neztratilo. Tato skutečnost je dobře historicky doložena a je mimo jakékoliv pochybnosti. Jak se uvádí v Koránu, Bůh sám zajistil jeho uchování:

„My zajisté připomenutí jsme seslali a dobře je umíme ochránit." (Korán 15:9)

Ostatně jakožto konečné zjevení muselo být zachováno pro všechny doby. Žádná jiná kniha, ať již jiné písmo nebo klasický spis, se nezachovala tak pozoruhodným způsobem po tak dlouhou dobu.

8. Naplnění proroctví

Korán zaznamenává předpovědi určitých událostí, které se za okolností, kdy byly zjeveny, zdály značně nepravděpodobné. Avšak historie ukazuje, že se všechna tato proroctví naplnila.

Příklady

- Vítězství Římanů nad Peršany do několika let (30:2–4); toto proroctví přišlo v době, kdy Římané utrpěli drtivou porážku a nebyly žádné známky, že by se situace mohla obrátit.

- Vítězný vstup muslimů do Mekky bez krveprolití (48:27); ustavení muslimské moci a vlády (24:55).
- Abú Lahab zůstane nevěřícím navzdory tomu, že Muhammad (s) doufal v obrácení svého strýce (111:1–4).
- Zachování Koránu navzdory mocným nepřátelům (15:9).

9. Vliv na lidstvo

Korán změnil a stále mění životy miliónů lidí, i těch nejzkaženějších a nejhorších zločinců. Je to jediná kniha na světě, která měla tak dalekosáhlý a hluboký dopad na myšlení, etiku a kulturu mnoha národů po celém světě. Během několika generací se jeho vlivem ze vzájemně válčících kmenů vytvořila civilizovaná mezinárodní obec s vlastní identitou. Jeho dopad se neomezuje jen na věřící – různými způsoby ovlivňoval dějiny a kulturu také v Evropě (ve středověku a v období renesance), Asii a Africe, a to nepřetržitě po čtrnáct století. Jeho vliv stále pokračuje a rozšiřuje se do dalších oblastí.

Žádná kniha sepsaná člověkem nikdy nevedla k tak zásadní proměně člověka, která přetrvává a šíří se navzdory plynoucímu času.

■ ■ ■

„Proč bychom se neměli spoléhat na Boha, když nás již vedl po cestách našich?...“ (Korán 14:12)

„Ten, kdo se odevzdal do vůle Boží a koná dobré skutky, ten chopil se rukojeti nejspolehlivější – a Bohu patří konečné rozhodnutí.“ (Korán 31:22)

Publikace vydané Islámskou nadací v Praze

1. Co jest Islám (soubor 10 letáků). 4. vydání r. 2004 (ISBN 80-903196-0-2), náklad 10000 výt.
2. Džafar šejch Idrís – Pilíře víry. 3. vydání říjen 2004 (ISBN 80-903196-3-7), 30 stran A5, náklad 10000 výt.
3. Jak k tomu došlo? (informativní leták). 1. vydání 2003, náklad 10000 výt.
4. Bilal Philips – Pravé náboženství. 2. vydání leden 2007, (ISBN 80-903196-8-8), 10000 výt.
5. I. A. Ibrahim – Stručný průvodce k porozumění Islámu. 2. vydání r. 2009 (ISBN 978-80-904373-4-0), 58 stran A5, náklad r. 5000 výt.
6. Júsuf al-Qaradáwí – Povolené a zakázané v Islámu. 1. vydání únor r. 2004, 254 stran A5, náklad 500 výt.
7. Lidská práva v Islámu (více autorů). 1. vydání únor 2006, ISBN 80-903196-2-9, 48 stran, náklad 10000 výt.
8. Džihád (více autorů). 1. vydání únor 2006, ISBN 80-903196-5-3, 52 stran, náklad 10000 výt.
9. SUNNA – O chování Proroka (více autorů). 1. vydání červen 2006, ISBN 80-903196-6-1, 176 stran, náklad 3000 výt.
10. Zázraky Koránu – DVD, CD (podle Hárúna Jahjá). 1. vydání r. 2009, náklad 1000 ks.
11. Zázrak stvoření člověka – DVD, CD (podle Hárúna Jahjá). 1. vydání r. 2009, náklad 1000 ks.
12. Co jest Islám – brožura (WAMY). 1. vydání květen 2009, ISBN 978-80-904373-0-2, 72 stran, náklad 7000 výt.
13. Hammudah ‘Abd al-‘Átí – Zaostřeno na islám. Přepracované vydání r. 2010, ISBN 978-80-904373-6-4, 204 stran, náklad 3000 výt.
14. Šaríf ‘Abd al‘Azím, Ph.D. – Ženy v islámu a ženy v židovsko-křesťanské tradici – mýtus a realita. 1. vydání 2010, ISBN 978-80-904373-7-1.
15. Syed R. Ali – Otázka víry. 1. vydání 2010, ISBN 978-80-904373-1-9.

Další informace o islámu

Islámská nadace v Praze
Hlavní Islámské centrum
Blatská 1491, 198 00 Praha 9
tel.: 281 918 876
fax: 281 917 414

Islámské centrum v centru Prahy
Politických vězňů 14 (1. patro), Praha 1
tel.: 224 227 903
e-mail: praha@muslim.cz

Islámská nadace v Brně
Vídeňská 38a, 639 00 Brno
tel.: 543 243 352
fax: 543 243 594
e-mail: brno@muslim.cz

Internetové stránky

http://www.al-islam.cz
http://www.islamweb.cz
http://www.islamweb.sk
http://www.islamonline.net

Otázka víry
Anglický originál „This Matter of Faith“
vydala organizace Discover Islam, Manama,
Bahrajn (www.discoverislam.net).
Přeložila: Zuzana Amrani

Vydala: Islámská nadace v Praze,
Blatská 1491, Praha 9
Odpovědný redaktor: RNDr. Vladimír Sáňka
Vyšlo v nakladatelství
Ústředí muslimských obcí

ISBN 978-80-904373-1-9